

Markedet for digitale detailbetalinger er under forandring

I dag er 9 ud af 10 af danskernes betalinger i butikkerne digitale. Det er et resultat af de markante forandringer, der er sket i betalingsadfærden de seneste årtier. Mens det fysiske betalingskort er den mest anvendte løsning blandt danskerne, har mobiltelefonen de seneste år vundet stigende popularitet. Den stigende brug af mobilbetalinger har været med til at skabe forskydninger på markedet for kortbetalinger i Danmark. Derfor er det relevant at tilpasse den nuværende regulering for at understøtte sikre, robuste og effektive detailbetalinger i Danmark.

Skrevet af

Frederik Ræbild Kjemtrup
Senior Retail Payments Expert
fkj@nationalbanken.dk
+45 3363 6044

Lasse Holm
Principal Economist
laho@nationalbanken.dk
+45 3363 6297

Marcus Clausen Brock
Senior Retail Payments Economist
mcb@nationalbanken.dk
+45 3363 6072

Tidsforbrug

🕒 64 sider

Stigende brug af internationale betalingskort og wallet-betalinger på mobilen

Internationale debetkort fra Visa og Mastercard er i dag de mest anvendte betalingskort i Danmark. Det skyldes bl.a. den hurtige udbredelse af wallet-betalinger på mobilen, som i dag udgør hver tredje betaling i den fysiske handel. Denne udvikling afspejler, at danskerne foretrækker betalingsløsninger, de finder nemme og hurtige at anvende.

Relevant at tilpasse reguleringen af Dankort for at understøtte sikre og effektive kortbetalinger

I takt med at Dankort-betalinger udgør en dalende andel af kortbetalingerne, er det relevant at tilpasse reguleringen. Det gælder både prisreguleringen af Dankort og adgang for flere indlødere af Dankort-betalinger. Det kan understøtte sikre, robuste og effektive kortbetalinger i fremtiden.

Flere straksbetalinger i fysisk handel kan øge robustheden af detailbetalinger i Danmark

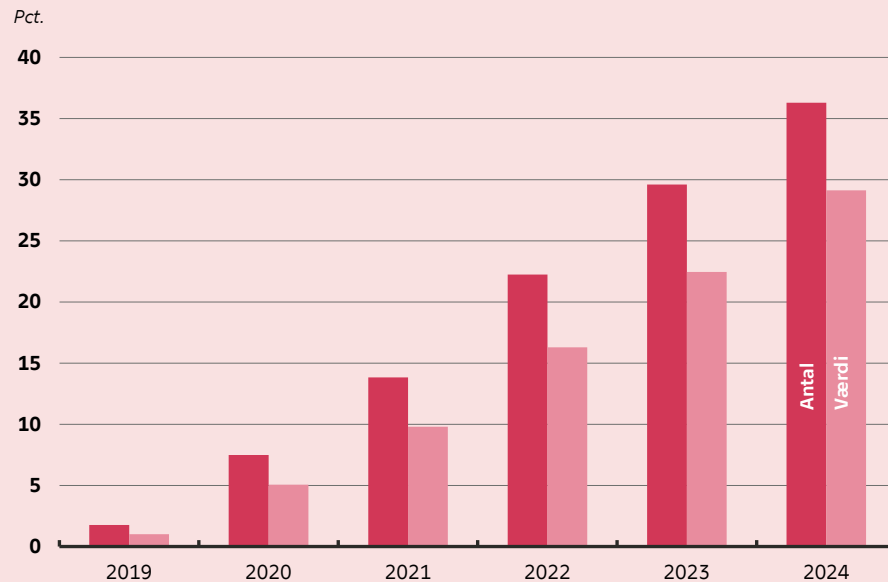
Betalingsløsninger baseret på straksbetalinger anvender en anden infrastruktur og kan involvere færre aktører. Større udbredelse af betalingsløsninger baseret på straksbetalinger i fysisk handel kan derfor gøre detailbetalinger i Danmark mere effektive og robuste.

Hvorfor er det vigtigt?

En af Nationalbankens hovedopgaver er at medvirke til, at betalinger kan foretages sikkert og effektivt i Danmark. Som en del af arbejdet analyserer Nationalbanken løbende strukturerne og dynamikkerne på det danske detailbetalingsmarked, herunder udviklingen i borgernes betalingsadfærd og -præferencer.

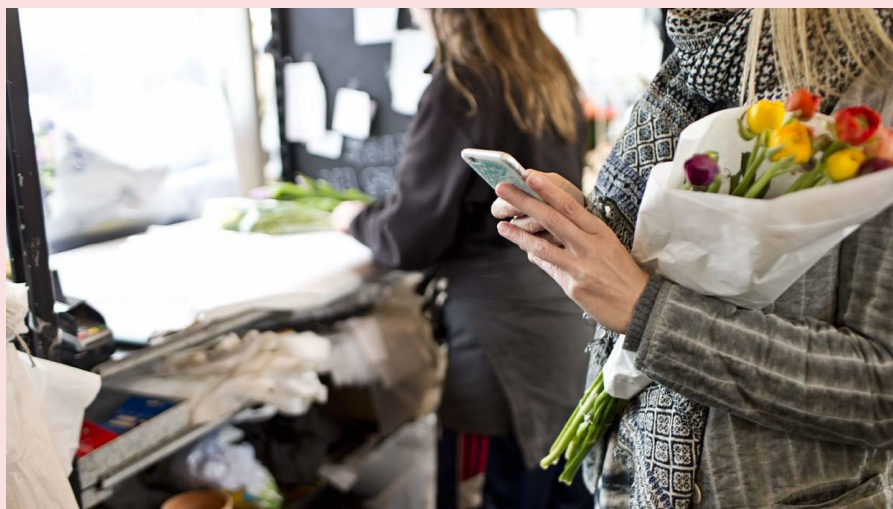
Hovedfigur Danske borgere anvender i stigende grad mobilen til betalinger i butikkerne

Samlet andel af kortbetalinger i fysisk handel foretaget med en wallet-løsning på mobilen

Anm.: Kortbetalinger via wallet-løsninger på mobilen foretages primært med Apple Pay og Google Pay i Danmark.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Emner

Betalinge

Digitalisering

Finansiell regulering

01

Indledning og sammenfatning

Markedet for betalinger mellem privatpersoner og virksomheder, også kaldet detailbetalingsmarkedet, har gennemgået store forandringer de seneste årtier. Det afspejles bl.a. ved, at 9 ud af 10 betalinger i de fysiske forretninger i Danmark i dag foretages digitalt, mens kontanter tidligere var den mest almindelige måde at betale på. Forandringerne har bl.a. været drevet af den teknologiske udvikling, ændrede forbrugerpræferencer samt nye produkter fra den private sektor og krav fra det offentlige, se figur 1.

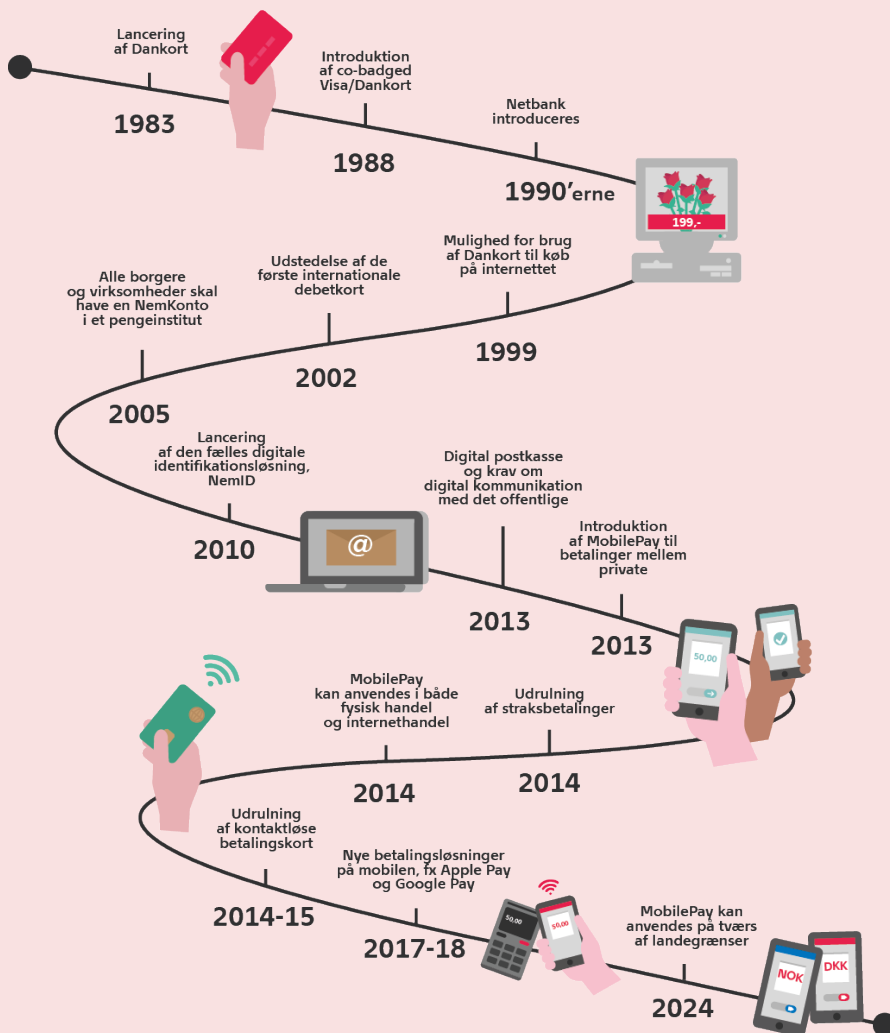
Efter introduktionen af Dankort i 1983 begyndte skiftet fra betalinger med bl.a. kontanter og checks til digitale betalinger. Udviklingen har de seneste år ændret karakter i takt med stigende anvendelse af mobilbetalingsløsninger, herunder MobilePay og Apple Pay. De nye betalingsløsninger afspejler en vedvarende tilpasning til et stadig mere digitaliseret samfund, hvor hurtige, sikre og nemme måder at betale på er vigtige for både forbrugere og forretninger.

Denne analyse fokuserer særligt på de to mest anvendte detailbetalingsløsninger i Danmark, nemlig kort- og mobilbetalinger. Analysen kortlægger bl.a. centrale aktører, strukturer og dynamikker på kortbetalingsmarkedet samt borgernes anvendelse af kort- og mobilbetalinger – både i butikker og til andre borgere.

Kapitel 2 beskriver de overordnede karakteristika ved markedet for digitale betalinger og de forskellige digitale betalingsløsninger. I kapitel 3 analyseres borgernes brug og præferencer for digitale betalingsløsninger. Kapitel 4 beskriver de forskellige aktører og gebyrer på kortbetalingsmarkedet, herunder hvilke incitamenter og dynamikker det medfører i kortbetalingssystemerne. Kapitel 5 fokuserer på rammerne for Dankort, Dankorts betydning for strukturerne på kortbetalingsmarkedet i Danmark og de samfundsøkonomiske omkostninger ved kortbetalinger. I kapitel 6 gennemgås kommende politiske tiltag på kortbetalingsmarkedet. Kapitel 7 behandler straksbetalinger, herunder hvordan en større udbredelse af betalingsløsninger baseret på straksbetalinger kan gøre detailbetalinger i Danmark mere effektive og robuste.

FIGUR 1

Digitalisering og betalinger gennem tiden i Danmark

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Ændrede betalingsvaner påvirker detailbetalingsmarkedet

Brugen af digitale betalingsløsninger i Danmark er stigende, og de danske borgere er blandt dem i verden, som anvender digitale betalingsløsninger mest, se kapitel 2. I 2024 gennemførte borgerne i Danmark ca. 2,7 mia. transaktioner med betalingskort, svarende til at hver person i gennemsnit foretog 461 kortbetalinger, hvilket er en stigning på ca. 35 pct. siden 2016.

Udviklingen afspejler bl.a., at en stigende andel af betalingerne finder sted på internettet, hvor det i sagens natur kun er muligt at anvende digitale betalingsløsninger, såsom betalingskort. Stigningen skyldes både, at borgerne foretager mere internethandel, men også at betalinger, der tidligere blev foretaget i fysisk og betjent handel, i stigende grad foretages online, fx via supermarkeds-apps, selv når forbrugeren fysisk befinder sig i butikken, se kapitel 2.

Udviklingen viser også, at digitale betalingsløsninger anvendes bredt på tværs af geografi og aldersgrupper i Danmark, se kapitel 3. Den brede forankring blandt alle aldersgrupper vidner om en høj grad af digitalisering i hele befolkningen, hvor der tidligere var en klar tendens til, at yngre generationer benyttede digitale løsninger mest. Denne aldersforskel er nu stort set udjævnet.

Borgerne foretrækker løsninger, der er nemme og hurtige at anvende

Det fysiske betalingskort har i over 20 år været borgernes mest anvendte betalingsløsning, se figur 2 i kapitel 2, og betalingskort er stadig forbrugernes foretrukne løsning, når de skal betale i fysiske butikker, se kapitel 3.

I de seneste år har mobiltelefonen dog opnået stigende anvendelse blandt borgerne, især gennem brug af wallet-løsninger som Apple Pay og Google Pay.¹ I 2024 udgjorde betalinger med én af wallet-løsningerne ca. hver tredje af borgernes betalinger i den fysiske handel.

Udviklingen viser et skifte i borgernes betalingsadfærd og understreger, at danskernes valg af betalingsløsning i høj grad er drevet af bekvemmelighed, fx at man kan betale uden at medbringe andet end sin telefon. Uanset om der betales med betalingskort eller mobilen, foretrækker borgerne digitale løsninger, som de finder nemme og hurtige at anvende, se kapitel 3.

Ændringer i betalingsadfærd og -præferencer i Danmark har betydning for kortbetalingsmarkedet

Wallet-løsningerne har ikke kun påvirket borgernes betalingsadfærd og -præferencer, men også strukturerne på kortbetalingsmarkedet i Danmark. Det afspejles i, at de internationale betalingskort fra Visa og Mastercard i de seneste år er blevet anvendt mere end Dankort, som ellers siden lanceringen i 1983 har været det mest anvendte betalingskort i Danmark, se kapitel 4. Det skyldes bl.a., at wallet-betalinger med Apple Pay og Google Pay i dag i langt de fleste tilfælde gennemføres som en betaling med et internationalt betalingskort, se også kapitel 2.

Som følge af forskydningerne på kortbetalingsmarkedet indikerer beregninger, at de samfundsmæssige omkostninger pr. betaling for Dankort er omtrent de samme som for betalinger med de internationale debetkort fra Visa og Mastercard, se kapitel 5. Ud fra en samfundsøkonomisk betragtning er Dankort altså ikke længere det billigste betalingskort, som Nationalbankens seneste omkostningsundersøgelse fra 2016 ellers fandt. Skiftet skyldes, at de faste omkostninger til at drive Dankort-systemet nu bliver fordelt på markant færre betalinger, mens der for de internationale debetkort omvendt er kommet markant flere betalinger at fordele de samfundsmæssige omkostninger på.

Selvom Dankort ikke længere er det billigste betalingskort pr. betaling for samfundet, så er betalinger med Dankort i de fleste tilfælde fortsat det billigste betalingskort at modtage for forretninger. Det skyldes, at Dankort er underlagt dansk prisregulering af indløsningsgebyret i betjent og fysisk handel, se

¹ En wallet er en digital tegnebog, der typisk findes som en app på smartphones. Den giver brugeren mulighed for at integrere sit betalingskort på telefonen, og derigennem anvende denne til betalinger på betalingsterminaler i fysiske butikker og på internettet.

kapitel 5. Der er dog indikationer på, at de nuværende strukturer omkring Dankort, herunder at det kun er Nets, som kan indløse betalinger med Dankort, potentielt øger de samlede omkostninger forbundet med kortbetalinger i Danmark, se kapitel 5. Nets' rolle som eneindløser af betalinger med Dankort kan også have været medvirkende til, at Nets i dag har en markedsandel på mellem 75-80 pct. af det samlede marked for antallet af kortbetalinger indløst i Danmark.²

Forslag til ny lovgivning på kortbetalingsmarkedet

Finanstilsynet har i slutningen af 2024 sendt et nyt lovforslag i høring med en lovændring, der præciserer, at betalingssystemer skal give udbydere af betalingstjenester, fx kortindløserne, adgang til deres systemer. I lovforslaget bemærker Erhvervsministeriet, at hensigten med lovændringen er at sikre lige konkurrencevilkår for kortindløsning i Danmark, fx i forhold til indløsning af Dankort, se kapitel 6.

Hvis lovforslaget vedtages, kan flere indløserne end Nets få mulighed for at tilbyde indløsning af Dankort. Flere indløserne af Dankort kan potentielt øge robustheden af kortbetalinger i Danmark og reducere de samlede omkostninger ved at modtage kortbetalinger på tværs af kortmærker for forretninger, se også kapitel 6.

Tilpasninger i prisreguleringen af Dankort kan bidrage til øget robusthed

Erhvervsministeriet har annonceret, at flere nye initiativer er på vej for at styrke rammevilkårene på kortbetalingsmarkedet, se kapitel 6. Blandt disse tiltag er en revision af den danske prisregulering, der i dag kun omfatter Dankort.

I den sammenhæng kan det overvejes at inkludere udviklingsomkostninger i det omkostningsgrundlag, der fastsætter den regulatoriske indtægtsramme for Dankort. En sådan ændring kan skabe større incitament til at investere i nye funktionaliteter og øget robusthed mod bl.a. cyberangreb og nye former for svindel, se kapitel 5.

Den nuværende prisregulering af Dankort omfatter kun indløsningsgebyrer i fysisk og betjent handel. Da den fysiske handel udgør en faldende andel af Dankort-betalingerne, fordeles omkostningerne til driften af Dankort-systemet i fysisk handel på færre transaktioner. Det kan føre til højere indløsningsgebyrer for forretningerne, hvis antallet af Dankort-transaktioner i fysisk handel falder mere end omkostningsgrundlaget, se også kapitel 5.

Hvis målet er at sikre lave omkostninger for forretninger ved at modtage Dankort-betalinger, og det politisk ønskes at prisregulere Dankort, kan det være relevant at inkludere Dankort-betalinger på internettet og i selvbetjente automater i prisreguleringen, se kapitel 6. Reguleringen skal dog holdes op mod de ulemper, som prisregulering generelt medfører.

Større udbredelse af straksbetalinger kan gøre detailbetalinger i Danmark mere effektive og robuste

Fremover forventes mobiltelefonen at blive anvendt endnu mere til detailbetalinger i Danmark. I dag baserer mobilbetalinger i fysiske butikker sig primært på kortbetalinger, og kun i mindre omfang på straksbetalinger, dvs. en

² Det samlede marked dækker både fysisk handel, selvbetjeningsmiljøer og internethandel. Nets' markedsposition skal ses i sammenhæng med, at Nets i dag er eneste indløser af Dankort, som i 2024 udgjorde knap 40 pct. af det samlede antal betalinger i Danmark, se kapitel 5. Nets' markedsandel har været faldende de seneste år.

kontooverførsel direkte fra kundens bankkonto til butikkens bankkonto på få sekunder.

Hvis flere betalinger i fremtiden bliver baseret på straksbetalinger, både i fysisk handel og ved køb på internettet, vil det gøre danske detailbetalinger mere effektive. Det skyldes, at straksbetalinger kan involvere færre aktører og dermed også færre, der skal indgå og honoreres for behandling af betalingen, sammenlignet med betalinger baseret på betalingskort.

Ud over færre afhængigheder, potentielt som følge af involveringen af få aktører, så anvender straksbetalinger en anden underliggende betalingsinfrastruktur end kortbetalinger. Større udbredelse af flere betalingsløsninger, der anvender særskilt og forskellig infrastruktur, kan derfor øge robustheden af detailbetalinger i Danmark, da borgerne derved har adgang til andre udbredte løsninger, hvis én bestemt betalingsløsning er utilgængelig.

02 Markedet for digitale detailbetalinger i Danmark

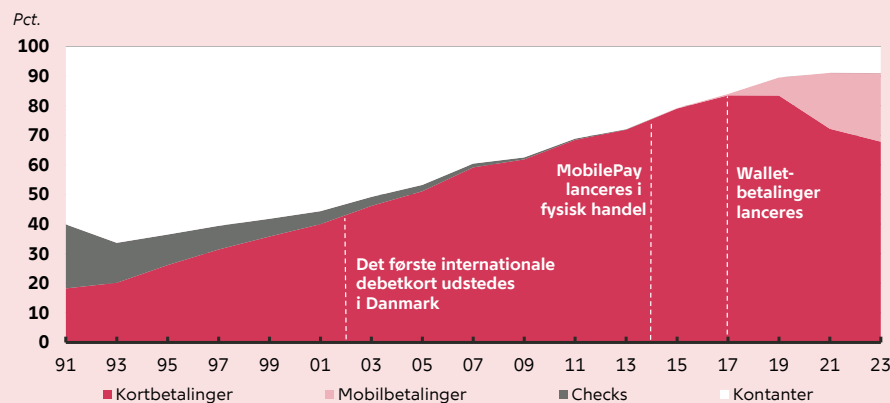
Detailbetalinger omfatter borgere og virksomheders betalinger, se boks 1. Detailbetalinger, herunder særligt borgeres køb af varer og tjenester, foretages oftest i fysiske butikker og på internettet, og de mest anvendte betalingsløsninger er fysiske betalingskort, mobilbetalinger og kontanter.

I 2023 blev 91 pct. af den samlede værdi af alle borgernes betalinger i fysiske forretninger foretaget med en digital betalingsløsning, mens 9 pct. blev foretaget med kontanter, se figur 2. Internationalt set er Danmark blandt de lande, hvor borgerne anvender digitale betalingsløsninger mest, se figur 3. Derudover foretages en stigende andel af borgernes betalinger via internettet, se kapitel 3. Det betyder, at det samlede danske marked for digitale detailbetalinger fortsat er stigende, selvom andelen af digitale betalinger i fysisk handel har været nogenlunde stabil siden 2021.

FIGUR 2

91 pct. af den samlede omsætning i fysiske butikker betales digitalt

Samlet omsætning i den fysiske danske detailhandel fordelt efter betalingsløsning

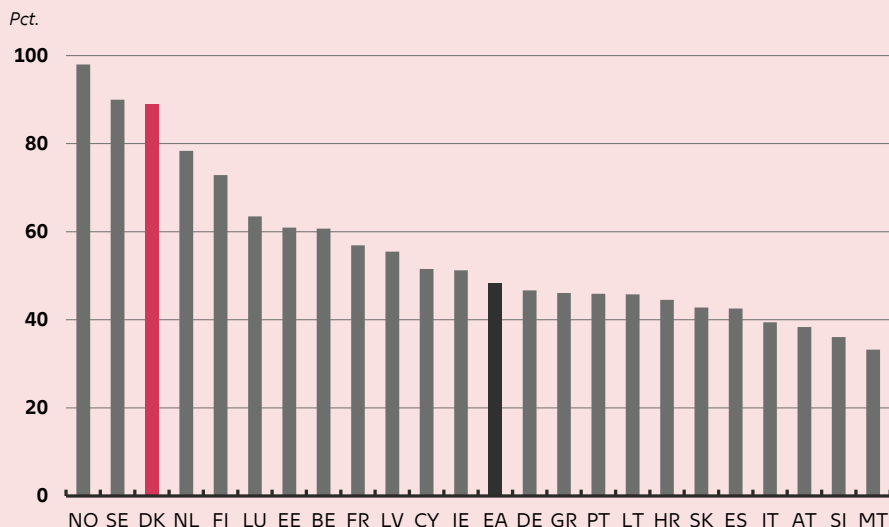

Anm.: Mobilbetalinger inkluderer flere forskellige mobilbetalingsløsninger, herunder MobilePay, Apple Pay og Google Pay. Dankort og Visa/Dankort blev lanceret i henholdsvis 1983 og 1988.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

FIGUR 3

Danmark er blandt de lande, hvor flest betalinger foretages digitalt

Anm.: Andel betalinger i fysisk handel, som ikke er foretaget med kontanter. Data er for 2024 med undtagelse af Danmark, Norge og Sverige, hvor seneste observation er fra 2023. Opgørelsen af de norske og svenske betalinger adskiller sig fra den danske og europæiske betalingsdagbog, da respondenterne alene har besvaret, hvilken type betalingsløsning de anvendte til deres seneste betaling. I Nationalbankens undersøgelse indrapporterer respondenterne deres betalinger over en hel dag, se boks 3.

Kilde: Den Europæiske Centralbank, Norges Bank, Sveriges Riksbank, Danmarks Nationalbank og egne beregninger.

Den stigende anvendelse af digitale betalingsløsninger er udtryk for, at borgerne i Danmark tilvælger digitale betalinger og ikke manglende muligheder for at betale med kontanter. Det skyldes, at fysiske forretninger i Danmark siden 1984 har været lovmæssigt forpligtet til at modtage kontanter som følge af den såkaldte kontantpligt.³ Hensigten med kontantpligten var bl.a. at sikre konkurrence til digitale betalinger, og at der i fremtiden også kunne betales med kontanter i den fysiske handel. På nuværende tidspunkt er Danmark blandt de eneste lande i Europa, hvor forbrugerne har en lovsikret ret til at betale med kontanter i fysiske forretninger.^{4 5}

³ Der gælder en række undtagelser til kontantpligten. Undtagelserne omfatter bl.a. fjernhandel, herunder internethandel og selvbetjeningsmiljøer, fx ubemandede tankstationer og arrangementer af kortere varighed, fx markeder og festivaler. Virksomheder er ligeledes fritaget for pligten til at modtage betalinger med kontanter fra andre erhvervsdrivende. Derudover er bemandede forretninger ikke forpligtet til at modtage kontanter fra kl. 22 til kl. 6. I områder med forhøjet risiko for røveri gælder pligten til at modtage kontanter ikke fra kl. 20.

⁴ Se Danmarks Nationalbank, Kontantens rolle i et samfund med lavt brug af kontanter, *Danmarks Nationalbank Analyse*, nr. 21, november 2023 ([link](#)).

⁵ Fysiske forretninger i Norge har siden 1. oktober 2024 være forpligtet til at modtage betalinger med kontanter, se Norges Bank, Om retten til å betale med kontanter ([link](#)).

BOKS 1

Begreber relateret til detailbetalinger

Detailbetalinger er betalinger mellem borgere, virksomheder og offentlige myndigheder. De kan fx omfatte borgernes køb af varer og tjenester, men inkluderer også løn- og skattebetalinger foretaget af virksomheder.¹ Derimod omfatter detailbetalinger ikke betalinger og overførsler mellem finansielle institutioner, også kaldet interbankbetalinger.

Betalingsmidler er selvstændige værdiobjekter, der kan bruges som betaling for varer og tjenester og kan overføres direkte mellem to parter. Både kontanter og indestående på en bankkonto er eksempler på betalingsmidler.

Betalingsinstrumenter giver indehaveren mulighed for at overføre betalingsmidler til en anden part, fx via et betalingskort eller netbank. Digitale betalingsinstrumenter kan derfor tænkes som et redskab, der giver adgang til instrumentholderens betalingskonto i en bank.

Betalings tjenester er primært ydelser, som medvirker til at flytte midler fra en betaler til en betalingsmodtager. Kontooverførsler er et eksempel på en betalingstjeneste, som krediterer en betalingsmodtagers betalingskonto, ligesom en direkte debitering er en betalingstjeneste, der debiterer en betalers betalingskonto efter instruks fra betalingsmodtageren. Betalings service og Leverandør service er eksempler på betalingstjenester, der foretager direkte debiteringer.

Betalings løsninger anvendes ofte som en samlet betegnelse for teknologi, betalingsinstrumenter og betalingstjenester, der muliggør en betaling. Eksempler på betalings løsninger er betalingskort fra Dankort, Visa og Mastercard, MobilePay og Betalings service.

¹ Se, What are retail payments, Den Europæiske Centralbank ([link](#)).

Karakteristika ved markedet for detailbetalinger

Som andre markeder har det danske marked for detailbetalinger en efterspørgsels- og udbudsside. Efterspørgslen dækker over hvilke betalings løsninger, forbrugerne foretrækker at bruge. Udbuddet dækker over de betalings løsninger, forbrugerne bliver tilbudt af deres pengeinstitut, og som butikkerne vælger at acceptere.

En række forhold er med til at forme de overordnede strukturer og dynamikker på markedet. En central faktor er *netværk effekter*. Efterspørgslen efter en betalings løsning er stærkt påvirket af antallet af brugere og betalinger. Jo flere forbrugere, der anvender en bestemt betalings løsning, jo mere attraktiv bliver den for forretningerne at acceptere – og omvendt. Denne gensidige afhængighed skaber en selvforstærkende dynamik, hvor en betalings løsning kan få hurtig udbredelse, når først der opnås et kritisk niveau af brugere og betalinger.

En anden væsentlig faktor er de høje *faste omkostninger* forbundet med udvikling og drift af de netværk og systemer, der muliggør udveksling af betalinger mellem borgere, virksomheder og finansielle aktører. For at en betalings løsning er økonomisk rentabel, kræver den derfor et højt antal betalinger.

Kombinationen af netværk effekter og høje faste omkostninger betyder, at der ofte kun er plads til et begrænset antal betalings løsninger på det samme marked.

Detailbetalinger forudsætter typisk samarbejde mellem forskellige udbydere af betalingstjenester. Det skaber *afhængigheder mellem aktører*, der skal indgå

aftaler vedrørende betalingsforpligtelser, koordinere tekniske standarder og overholde regelsæt. Afhængighederne mellem aktørerne har været stigende i takt med, at betalingslandskabet har udviklet sig mod flere digitale betalinger, som typisk involverer flere aktører, end det er tilfældet for kontanter eller checks.

Forbrugere og forretninger har *forskellige reaktioner på gebyrer* for anvendelse og accept af betalingsløsninger. Forbrugere er typisk prisfølsomme og kan hurtigt skifte betalingsløsning, hvis der pålægges gebyrer, mens forretningerne er mere tilbøjelige til at acceptere gebyrer, hvis betalingsløsningen er bredt anvendt og dermed resulterer i større salg eller lavere ressourceforbrug for forretningen i forbindelse med kundernes betalinger.⁶ Generelt set betyder det, at gebyrerne i de fleste betalingsløsningers forretningsmodeller oftest bæres af forretningerne.⁷

Endelig er det danske betalingsmarked underlagt *regulering*, der skal sikre konkurrence, innovation, forbrugerbeskyttelse og opretholdelse af en stabil finansiel infrastruktur. Reguleringen kan dog også udgøre barrierer for nye aktører, der ønsker at indtræde på betalingsmarkedet.

Digitale betalingsløsninger i Danmark

Udviklingen på betalingsmarkedet er gået hurtigt, og der er løbende introduceret nye digitale løsninger, fx mobilbetalinger såsom MobilePay, Apple Pay og Google Pay. Det betyder, at danske borgere og virksomheder i dag har adgang til en bred vifte af betalingsløsninger, se boks 2. De mest anvendte detailbetalingsløsninger i Danmark er kontooverførsler og kortbetalinger, se figur 4.

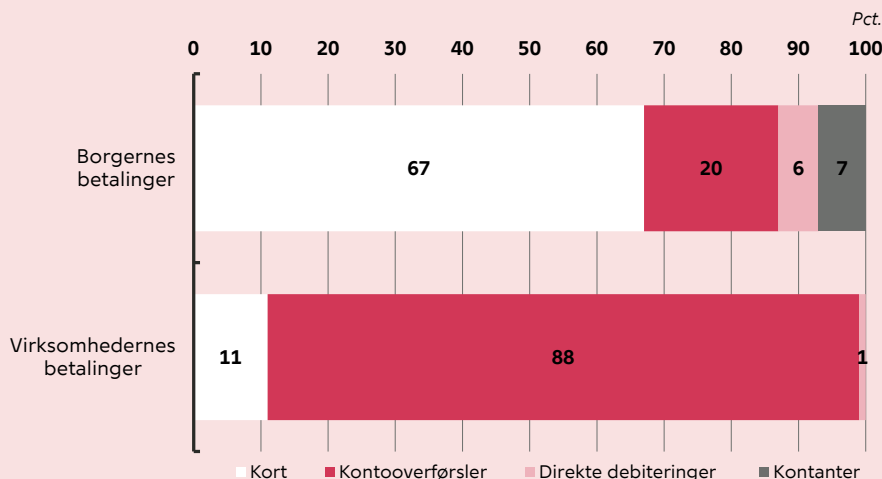
⁶ I 2005 blev der fx i dansk lovgivning givet mulighed for, at butikkerne kunne opkræve kunden et gebyr på 50 øre ved betaling med Dankort. Gebyret vakte både folkelig og politisk modstand og blev hurtigt trukket tilbage, så forbrugerne ikke betalte direkte for brugen af Dankort.

⁷ Det skal også ses i lyset af, at det i EØS-området som udgangspunkt ikke er tilladt for forretningerne at overvælte gebyrer ved kortbetalinger til forbrugerne, se boks 3, men selv før introduktionen af forbuddet, var det primært forretningerne, som bar omkostningerne, fx ved kortbetalinger.

FIGUR 4

Borgerne anvender primært betalingsløsninger baseret på kortbetalinger, mens virksomhederne især benytter kontooverførsler

Relativ fordeling af borgernes og virksomhedernes samlede antal betalinger i 2023

Anm.: Opgørelsen dækker det samlede antal betalinger på tværs af fysisk handel, internethandel og blandt privatpersoner og virksomheder. I 2023 foretog borgerne og virksomhederne henholdsvis 3.814 mio. og 574 mio. betalinger. Antallet af kontantbetalinger foretaget af virksomhederne er ikke kendt, men vurderes at være meget begrænset.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

BOKS 2

Digitale betalingsløsninger i Danmark

Kontooverførsler

Kontooverførsler anvendes til at overføre penge direkte mellem to bankkonti og er udbredt både blandt borgere og virksomheder til bl.a. betaling af større regninger. I Danmark foretages kontooverførsler fortrinsvist via netbank eller mobilbank, hvor betaleren indtaster beløb, betalingsmodtagerens kontonummer og eventuelle supplerende oplysninger.

Overførslerne kan gennemføres som straksoverførsler, som er kontooverførsler, hvor betalingsmodtageren modtager overførslen med det samme, eller som almindelige overførsler, der behandles inden for pengeinstitutternes åbningstider. Almindelige indenlandske kontooverførsler i Danmark er typisk tilgængelige for modtageren samme dag eller senest næste bankdag.

Direkte debiteringer

Direkte debiteringer, fx Betalingsservice, er en af de mest udbredte løsninger til betaling af tilbagevendende regninger og terminsbetalinger blandt borgerne i Danmark. Når en betaler tilmelder en tilbagevendende regning til Betalingsservice, sker betalingen automatisk, da betalingsmodtageren har fået samtykke til at trække det skyldige beløb direkte fra forbrugers bankkonto uden yderligere handling fra betaleren.

Fortsættes ...

FIGUR B1

Betalinger med MobilePay i fysisk handel og til privatpersoner er primært baseret på straksbetalinger

Anm.: Ved brug af MobilePay til internethandel sker betalingen primært som en kortbetaling.

... fortsat

For virksomheder tilbydes en tilsvarende tjeneste kaldet Leverandørservice. Med Leverandørservice kan en betalingsmodtager opkræve betalinger direkte fra en anden virksomhed, forudsat at der er indgået en betalingsaftale. Løsningen anvendes primært til tilbagevendende betalinger for varer og tjenesteydelser.

Betalingskort på det danske marked

Der findes flere forskellige typer betalingskort, hver med deres egne karakteristika. I Danmark er de mest udbredte betalingskort enten fra et internationalt eller nationalt kortselskab og af typerne debit- eller kreditkort.¹

Internationale og nationale betalingskort

De internationale betalingskort i Danmark udstedes med licens fra internationale kortselskaber, fx Visa og Mastercard, og kan anvendes globalt. Omvendt kan nationale betalingskort typisk kun anvendes inden for det land, hvor de er udstedt. I Danmark er Dankort et eksempel på et nationalt betalingskort, som kun kan anvendes i danske, færøske og grønlandske forretninger.² Tilsvarende er Akiliut et betalingskort, som kun kan anvendes i Grønland.

Nationale betalingskort er typisk co-badged med et internationalt betalingskort, så kortholderen kan anvende det samme betalingskort til betalinger uden for landet.³ Det er fx tilfældet med Visa/Dankort og Mastercard Dankort.

Debetkort og kreditkort

Et betalingskort kan være et debit- eller kreditkort.

Et *debitkort* er et betalingskort, der er direkte knyttet til kortholderens bankkonto. Når debitkortet anvendes, hæves beløbet på kortholderens konto typisk umiddelbart efter eller den efterfølgende bankdag. I Danmark er Mastercard Debit, Visa Debit, Dankort, Visa/Dankort og Mastercard Dankort de mest udbredte debetkort.

På Mastercard Debit og Visa Debit foretages der online saldokontrol, hvormed det ikke er muligt for kortholderen at gå i overtræk på den bagvedliggende konto. Det er ikke tilfældet med Dankort, som er et debetkort uden saldokontrol. For at få udstedt et Dankort, eller en co-badged variant, skal kortholderen typisk være over 18 år og kreditvurderes af banken.

Et *kreditkort* giver kortholderen adgang til en kredit. Det vil sige, at når kreditkortet anvendes, trækkes beløbet i første omgang fra en særskilt kreditkonto. På et senere tidspunkt, fx ved månedsafslutningen, trækkes en samlet opkrævning fra en tilknyttet bankkonto til at dække kreditten trukket på den særskilte kreditkonto. Kredittens maksimale størrelse og løbetid er typisk aftalt mellem kortholder og kortudsteder. Eksempler på kreditkort i Danmark er Mastercard Credit, Visa Credit, Eurocard og American Express.

Mobilbetalinger i Danmark

De mest anvendte mobilbetalingsløsninger i Danmark er MobilePay, Apple Pay og Google Pay. Når borgerne betaler med mobilen, kan det være forskelligt, om den underliggende betaling sker som en kontooverførsel eller en kortbetaling. Det skyldes, at mobilbetalingsløsningerne anvender forskellige betalingsinfrastrukturer til at gennemføre betalinger.

Fortsættes ...

FIGUR B2

Wallet-betalinger, som Apple Pay og Google Pay, er baseret på kortbetalinger

... fortsat

Mobilbetalinger baseret på kontooverførsler

Når borgere bruger MobilePay til betalinger mellem hinanden og til forretninger i fysisk handel, er den underliggende betaling typisk en straksoverførsel fra betalerens bankkonto til modtagerens bankkonto. Det vil sige en kontooverførsel, som gennemføres med det samme, og hvor betalingsmodtagerens konto krediteres med det samme, se figur B1.

Mobilbetalinger baseret på kortbetalinger

Når borgere benytter mobilbetalingsløsningerne Apple Pay eller Google Pay, sker den bagvedliggende betaling altid som en kortbetaling, se figur B2. Disse løsninger anvender den samme teknologi som kontaktløse kortbetalinger. Det betyder, at betalinger med Apple Pay og Google Pay kan foretages på de samme kortterminaler, som forretningerne bruger til at modtage kortbetalinger med fysiske betalingskort. Betalinger med MobilePay i internethandel gennemføres primært som kortbetalinger.

¹ Ud over nationale og internationale betalingskort samt debet og kreditkort anvendes såkaldte *forudbetalte* og *efterbetalte* betalingskort også i Danmark. Et eksempel på forudbetalte kort er gavekort, hvor et beløb indbetales på forhånd og trækkes løbende ved brug. Efterbetalte kort er typisk begrænset til køb i en enkelt forretning eller kæde, fx benzinkort, og fungerer ved, at forbrugeren foretager køb på kredit og betaler det samlede beløb senere.

² Dankort kan også anvendes i bl.a. nogle tyske grænsebutikker og visse udenlandske onlinebutikker.

³ Et co-badged betalingskort kombinerer typisk to forskellige kortmærker på samme fysiske betalingskort. Visa/Dankort og Mastercard Dankort er eksempler på co-badged betalingskort i Danmark.

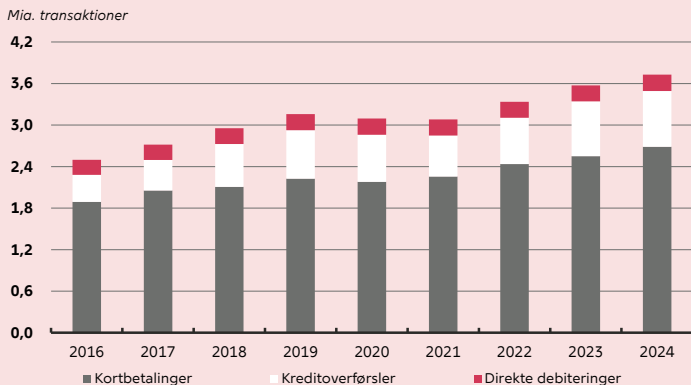
Stigende brug af digitale betalingsløsninger i Danmark

Både borgere og virksomheder foretager flere digitale betalinger, se figur 5 og figur 6. Stigningen har særligt været drevet af borgernes øgede brug af kortbetalinger, som siden 2016 er steget med ca. 806 mio. årlige transaktioner, svarende til en stigning på ca. 42 pct. Derudover er antallet af kontooverførsler steget, bl.a. som følge af borgernes stigende brug af mobilbetalinger, der er baseret på straksbetalinger, fx MobilePay. Den stigende brug af digitale betalinger står i modsætning til, at der er længere mellem kontantbetalingerne.⁸

⁸ Se Danmarks Nationalbank, Kontanternes rolle i et samfund med lavt brug af kontanter, *Danmarks Nationalbank Analyse*, nr. 21, november 2023 ([link](#)).

FIGUR 5

Stigende brug af kortbetalinger blandt privatpersoner

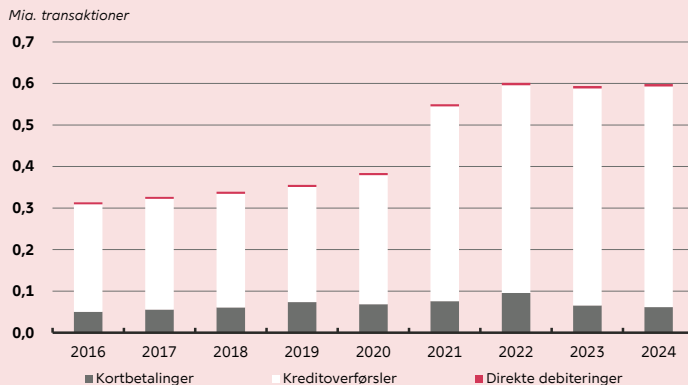

Anm.: Kortbetalinger inkluderer alle transaktioner med dansk udstedte betalingskort til privatpersoner, herunder også kontanthævninger. Kreditoverførsler omfatter kreditoverførsler foretaget af privatpersoner, og direkte debiteringer omfatter afsendte betalinger fra privatpersoner via direkte debitering (især Betalingsservice).

Kilde: Danmarks Nationalbank og egne beregninger.

FIGUR 6

Virksomhederne benytter primært kontooverførsler til digitale betalinger

Anm.: Kortbetalinger inkluderer alle transaktioner med dansk udstedte betalingskort til virksomheder, herunder også kontanthævninger. Kreditoverførsler omfatter kreditoverførsler foretaget af virksomheder, og direkte debiteringer omfatter afsendte betalinger fra virksomheder via direkte debitering (især Leverandørservice).

Kilde: Danmarks Nationalbank og egne beregninger.

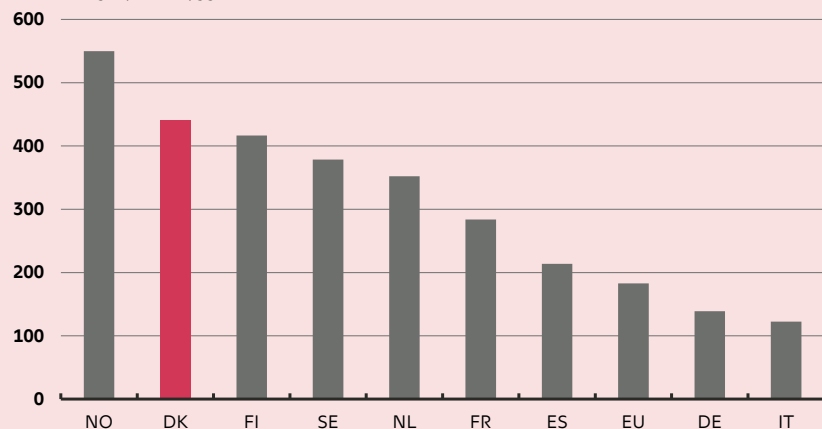
I 2024 blev der foretaget over 2,7 mia. transaktioner med betalingskort udstedt af danske pengeinstitutter, se tabel 1. Det svarer til, at hver borger i løbet af året foretager 461 transaktioner eller knap 9 kortbetalinger om ugen. Det gør Danmark til et af de lande med flest kortbetalinger pr. indbygger, se figur 7. Den samlede kortomsætning med dansk udstedte betalingskort i 2024 var godt 831 mia. kr., hvilket er en stigning på ca. 38 pct. siden 2016, se tabel 1.

FIGUR 7

Danmark er et af de lande med flest kortbetalinger pr. indbygger

Kortbetalinger pr. indbygger

Anm.: Årligt antal kortbetalinger pr. indbygger i 2023. Opgørelsen dækker både privatpersoner og virksomheder. Forskellen mellem Norge og Danmark skal bl.a. ses i sammenhæng med, at betalinger i fysiske butikker og mellem privatpersoner med Vipps i Norge er baseret på kortbetalinger, mens betalinger i fysiske butikker og mellem privatpersoner med MobilePay i Danmark som udgangspunkt er baseret på straksoverførsler, dvs. kontooverførsler. Tallene for Norge, Danmark og Sverige er inklusive kontanthævninger.

Kilde: Den Europæiske Centralbank, Danmarks Statistik, Norges Bank, Statistisk Sentralbyrå, Sveriges Riksbank, Statistikmyndigheten SCB, Danmarks Nationalbank og egne beregninger.

TABEL 1

Stigning i danskernes brug af betalingskort

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Antal betalinger (mio. stk.)	1.941	2.111	2.169	2.300	2.247	2.332	2.531	2.617	2.747
Heraf privatpersoner	1.891	2.055	2.108	2.227	2.179	2.256	2.436	2.551	2.686
Heraf erhvervs-kunder	50	55	61	73	68	76	96	65	61
Samlet værdi (mia. kr.)	602	661	665	687	664	718	782	797	831
Heraf privatpersoner	563	616	616	632	617	664	715	739	773
Heraf erhvervs-kunder	39	45	49	54	47	55	66	59	59
Gns. forbrug pr. betaling (kr.)	310	313	306	299	296	308	309	305	303
Gns. antal betalinger pr. borger	340	367	375	396	386	399	431	441	461
Gns. forbrug pr. borger (i 1.000 kr.)	105	115	115	118	114	123	133	134	139

Anm: Inkl. internethandel.

Kilde: Danmarks Nationalbank og Danmarks Statistik.

Ca. 93 pct. af den samlede kortomsætning i Danmark blev i 2024 foretaget af privatpersoner, mens de resterende ca. 7 pct. blev foretaget med et

betalingskort udstedt til erhverv, se tabel 1.⁹ Fordelingen afspejler, at når det drejer sig om betalinger mellem virksomheder, håndteres disse oftest gennem kontooverførsler og indbetalingskort, især når der er tale om betaling af større regninger.¹⁰ Virksomhedernes kortbetalinger er derfor typisk mindre indkøb foretaget af virksomheders ansatte.

Internationale kort udgør en stigende andel af betalingskortene i Danmark

Siden 2009 er antallet af dansk udstedte betalingskort til privatpersoner steget fra ca. 7,1 mio. til knap 10,1 mio.

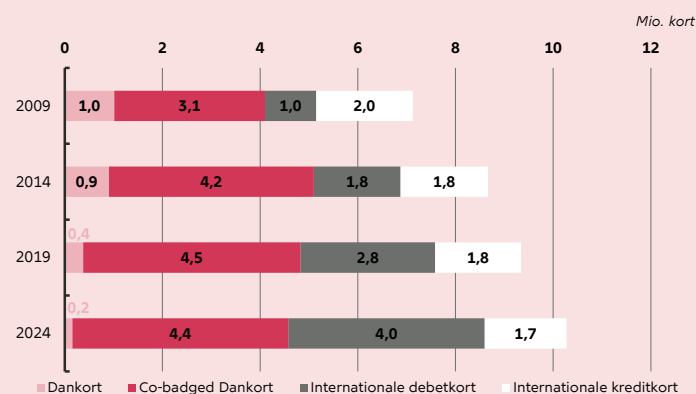
Stigningen skyldes primært, at antallet af internationale debetkort, fx Mastercard Debit og Visa Debit, er firedoblet siden 2009, se figur 8. Omvendt er antallet af rene Dankort, dvs. uden co-badged Dankort (Visa/Dankort og Mastercard Dankort), faldet med ca. 85 pct. siden 2009, mens internationale kreditkort er faldet med ca. 15 pct. Antallet af co-badged Dankort voksede fra 2009-2014, men har siden ligget nogenlunde konstant.

Dette viser en betydelig udvikling på markedet for betalingskort, hvor Dankort – inklusiv co-badged varianter – tidligere udgjorde omkring 55 pct. af de udstedte betalingskort til i dag at udgøre ca. 45 pct., se figur 9. Markedet for betalingskort i Danmark er derfor i stigende grad påvirket af internationale aktører.

FIGUR 8

Antallet af dansk udstedte internationale debetkort er firedoblet siden 2009

Samlet antal af udstedte betalingskort opdelt efter korttype i Danmark

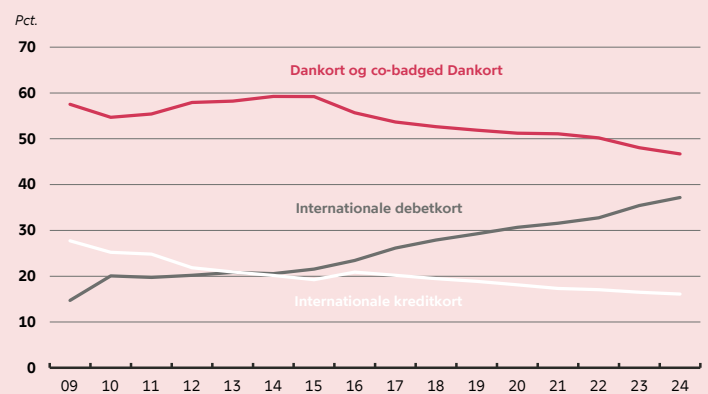

Anm.: Co-badged Dankort er et betalingskort, som både indeholder et Dankort og et internationalt betalingskort (Visa/Dankort og Mastercard Dankort).
Kilde: Danmarks Nationalbank.

FIGUR 9

Internationale betalingskort udgør over halvdelen af betalingskortene i Danmark

Andel af udstedte betalingskort opdelt efter korttype i Danmark

Anm.: Co-badged Dankort er et betalingskort, som både indeholder et Dankort og et internationalt betalingskort (Visa/Dankort og Mastercard Dankort).
Kilde: Danmarks Nationalbank.

⁹ I flere tilfælde kan betalingskort udstedt til privatpersoner anvendes til betalinger, som vedrører erhvervsaktivitet. Det gælder fx selvstændig erhvervsvirksomhed, hvorfor virksomhedsbetalinger forventes at udgøre en større andel af de samlede kortbetalinger.

¹⁰ Se Betalingsrådet, Betalinger mellem virksomheder kostede samfundet 4,2 mia. kr., *Analyse fra Betalingsrådet* ([link](#)).

Detailhandlen foregår i stigende grad via internettet

Når danske borgere anvender deres betalingskort, sker det i stigende grad via internettet. Det skyldes dels, at danskerne handler mere på internettet, dels at flere borgere benytter sig af kortbetalinger via internettet til gentagende abonnementsbetalinger, fx mobilabonnementer eller streamingtjenester, som automatisk opkræves.¹¹

Derudover flyttes flere betalinger fra den fysiske og betjente handel over til internetbetalinger, selvom forbrugerne er fysisk til stede ved købet. Det gælder fx, når der betales med supermarkedsapps, hvor forbrugerne både selv scanner varerne og betaler via egen mobiltelefon, eller når bilister knytter et betalingskort til deres nummerplade og derigennem betaler for brændstof, parkering, færgebilletter eller broafgifter.

I 2024 blev det også muligt at benytte mobiltelefonen som et alternativ til Rejsekortet ved betaling af offentlig transport i hele Danmark, hvilket fremadrettet kommer til at bidrage til flere kortbetalinger via internettet. Det skyldes, at der bliver foretaget en særskilt kortbetaling via internettet efter hver enkelt rejse, når borgerne benytter den nye mobilløsning.¹²

Den øgede brug af betalinger direkte på mobilen, fx via supermarkedsapps, har derfor også bidraget til, at kortomsætningen via internettet har udgjort en voksende andel af den samlede kortomsætning siden 2016, se figur 10. I 2024 udgjorde betalinger via internettet ca. 33 pct. af den samlede kortomsætning.

I 2024 blev der foretaget betalinger via internettet for ca. 278 mia. kr., hvilket er mere end en fordobling siden 2016. Kortomsætningen via internettet sker primært til danske virksomheder. I 2024 blev der omsat for ca. 200 mia. kr. hos danske virksomheder via internettet, svarende til ca. 71 pct. af den samlede kortomsætning via internettet, se figur 11.

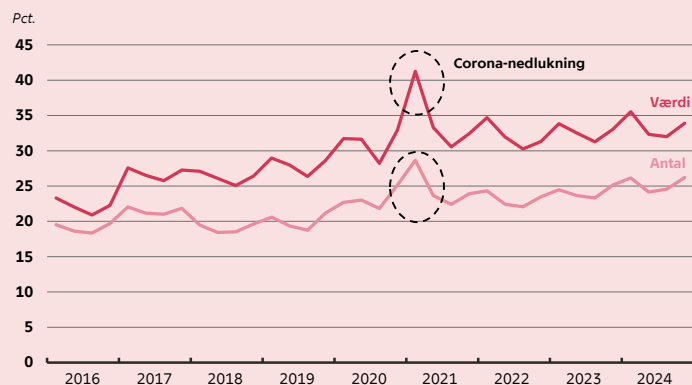
¹¹ Typisk skelnes der mellem kortbetalinger foretaget på et fysisk salgssted på en kortterminal (Point of Sale) og betalinger, hvor forbrugeren ikke betaler på kortterminal, men via internettet (Card Not Present), fx gennem supermarkedsapps eller på en hjemmeside.

¹² Til forskel foregår afregningen ved brug af det fysiske Rejsekort ved, at kortet bliver forudbetalt til brug for flere rejser. Det sker enten ved betaling i en fysisk selvbetjeningsautomat eller som en automatisk kortbetaling ved lav saldo, hvis kortholderen har oprettet en 'tank-op-aftale'.

FIGUR 10

Betalinger via internettet udgør en stigende andel af de samlede kortbetalinger

Samlet kortomsætning foretaget på internettet med dansk udstedte betalingskort i forhold til den samlede kortomsætning

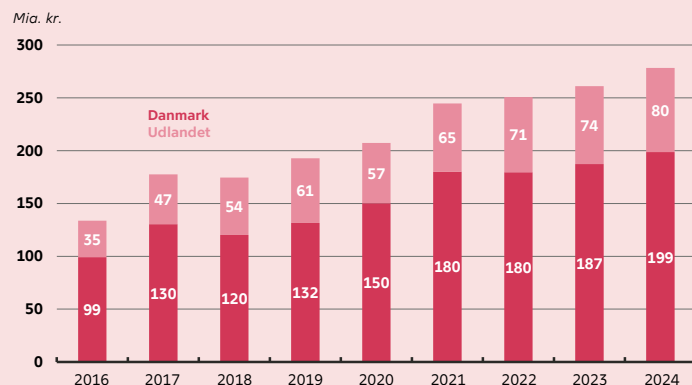
Anm.: Cirklerne markerer 1. kvartal 2021, hvor store dele af den fysiske detailhandel var lukket ned som følge af corona-pandemien.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

FIGUR 11

Betalinger via internettet er mere end fordoblet siden 2016

Samlet kortomsætning på internettet med dansk udstedte betalingskort opdelt efter betalingsmodtagerens hjemland

Anm.: Kortomsætningen dækker både køb af varer og tjenester på internettet via webbutikker samt såkaldte in-app betalinger på mobilen, fx supermarkedsapp eller Rejsekort på mobilen.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Stigende anvendelse af wallet-betalinger

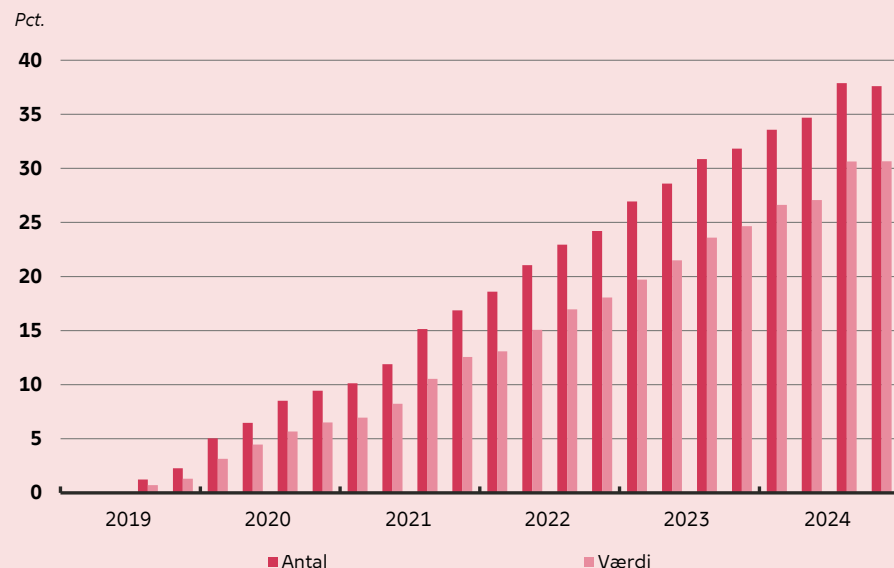
Kortteknologien bliver løbende videreudviklet med nye sikkerhedselementer og funktioner. Det var fx tilfældet ved introduktionen af chippen i Dankort i 2004 og lanceringen af kontaktløse betalinger i 2014, som har gjort det muligt at betale, uden at betalingskortet har fysisk kontakt med betalingsterminalen. Senest er der blevet introduceret wallet-betalinger, hvor betalingskort integreres på mobiltelefonen, fx Apple Pay og Google Pay.

Brugen af wallet-løsninger på mobilen har været støt stigende siden deres introduktion på det danske marked i slutningen af 2017. Det var dog ikke alle pengeinstitutter, som tilbød wallet-løsningerne med det samme, men i 2019 kunne alle borgere med en nyere smartphone anvende deres betalingskort via Apple Pay eller Google Pay.

FIGUR 12

I slutningen af 2024 udgjorde wallet-betalinger på mobilen knap 40 pct. af kortbetalingerne i fysisk handel

Samlet andel af kortbetalinger i fysisk handel foretaget med en mobil wallet-løsning

Anm.: Figuren er baseret på kvartalsdata siden 3. kvartal 2019. Ved udgangen af 2019 kunne de fleste danske pengeinstitutter tilbyde deres kunder Apple Pay og Google Pay.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Udviklingen i brugen af wallet-løsninger på mobilen er gået hurtigt. I slutningen af 2024 udgjorde wallet-betalinger ca. 38 pct. af alle kortbetalinger foretaget i den fysiske handel, se figur 12. Det svarede til, at hver tredje betaling i den fysiske handel i 2024 blev foretaget med en wallet-løsning på mobilen. Det skal ses sammen med, at mindre end halvdelen af befolkningen har valgt at integrere deres betalingskort i en af wallet-løsningerne, se kapitel 3.¹³ Disse borgere anvender imidlertid wallet-løsningerne til størstedelen af deres betalinger i fysisk handel.

¹³ I Nationalbankens seneste undersøgelse af borgernes betalingsvaner fra foråret 2023 angav ca. 40 pct. af befolkningen, at de havde enten Apple Pay eller Google Pay til rådighed, se kapitel 3. Andelen er formentlig steget, efter undersøgelsen blev foretaget.

03

Borgernes valg af betalingsløsning afhænger af brugervenlighed

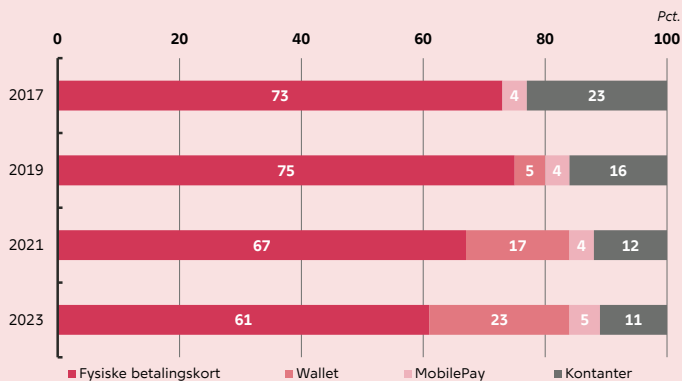
Nationalbanken har hvert andet år siden 2017 undersøgt borgernes betalingsvaner og -præferencer på tværs af forskellige betalingssituationer, fx køb i fysiske butikker eller mellem privatpersoner. Den seneste undersøgelse blev foretaget i 2023, se boks 3.

Undersøgelsen viser bl.a., at fysiske betalingskort blev anvendt mest til betalinger i fysiske butikker, se figur 13, mens fysiske betalingskort og mobiltelefon blev brugt stort set lige meget ved køb på internettet, se figur 14.

FIGUR 13

Kort- og mobilbetalinger anvendes til 9 ud af 10 betalinger i fysisk handel

Fordeling af betalinger i fysisk handel

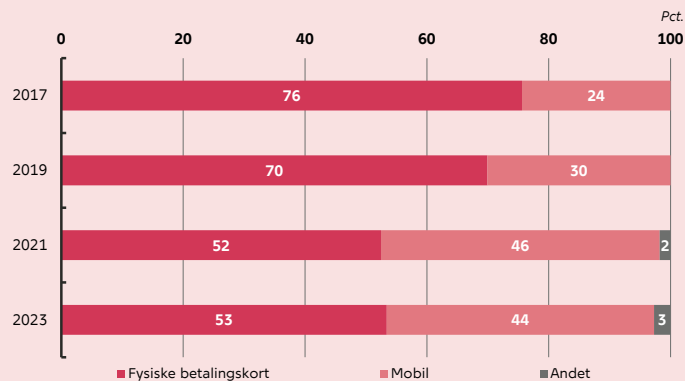
Anm.: Wallet-betalinger inkluderer, fx Apple Pay og Google Pay. Figuren er baseret på data fra Nationalbankens undersøgelser af borgernes betalingsvaner. Figuren kan grundet statistisk usikkerhed og forskel i dataperiode afvige fra andre figurer i analysen, der anvender andre datakilder.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

FIGUR 14

Både betalinger med fysiske kort og mobil er populære til køb på internettet

Fordeling af betalinger i internethandel

Anm.: Mobilbetalinger inkluderer både MobilePay og wallet-betalinger, fx Apple Pay og Google Pay. Wallet-betalinger anvendes i et mindre omfang til køb på internettet, hvorfor mobilbetalingerne på internettet primært består af betalinger med MobilePay. Andet dækker bl.a. kontooverførsler og 'Køb nu, betal senere'-løsninger, fx Klarna.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Brugen af betalingskort sker dog i mindre grad ved brug af et traditionelt fysisk betalingskort. Siden 2019 er brugen af fysiske betalingskort faldet fra 75 pct. af betalingerne til 61 pct. i 2023, se figur 13. I stedet anvender borgerne i stigende grad wallet-løsninger såsom Apple Pay og Google Pay, der integrerer det fysiske betalingskort på mobilen.¹⁴ Det har betydet, at den samlede andel af borgernes

¹⁴ Siden Nationalbanken seneste undersøgelse af borgernes betalingsvaner og -præferencer i 2023 har brugen af wallet-betalinger været stigende, se figur 12 i kapitel 2. I 2024 blev wallet-betalinger anvendt til hver tredje betaling i fysisk handel.

betalinger, der gennemføres som kortbetalinger i den fysiske handel, har været nogenlunde uændret fra 2021 til 2023.

Udviklingen mod flere wallet-betalinger er gået stærkt især efter 2019, hvor de fleste af de danske pengeinstitutter kunne tilbyde deres kunder Apple Pay og Google Pay.¹⁵ Udviklingen afspejler en hurtigt skiftende betalingsadfærd blandt borgerne, hvor betalingskort i stigende grad anvendes via wallet-løsninger til betalinger i den fysiske handel, se figur 13.

I modsætning til udviklingen i brugen af wallet-betalingerne har brugen af MobilePay i fysisk handel været nogenlunde stabil siden 2017 og udgjorde i 2023 ca. 5 pct. af det samlede antal betalinger, se figur 13.

Udviklingen fra fysiske betalingskort mod mobilbetalinger ses tilsvarende, når de danske borgere betaler på internettet, se figur 14. I 2017 blev kortet anvendt til 75 pct. af de samlede køb på internettet. I 2023 blev mobilbetalinger og det fysiske betalingskort anvendt omtrent lige meget.

I modsætning til fysisk handel foretages borgernes mobilbetalinger på internettet hovedsageligt med MobilePay. Ved brug på internettet fungerer MobilePay primært som en initieringstjeneste, hvor brugeren anvender mobilbetalingsløsningen til at igangsætte og godkende betalingen, mens selve betalingen typisk gennemføres som en kortbetaling.

BOKS 3

Nationalbankens undersøgelse af borgernes betalingsvaner i Danmark

Nationalbanken afdækker regelmæssigt borgernes betalingsvaner og -præferencer gennem en udvidet spørgeundersøgelse. Siden 2017 er der hvert andet år foretaget undersøgelser, som bl.a. kortlægger borgernes brug af forskellige betalingsløsninger, typisk fysisk betalingskort, mobiltelefon eller kontanter. Dataindsamlingen blev i 2023 foretaget af Epinion og er baseret på besvarelser fra 2.737 repræsentativt udvalgte borgere over 15 år.¹

Alle respondenterne har udfyldt en betalingsdagbog med deres betalinger over én hel dag. For hver betaling har borgeren angivet en række oplysninger, herunder betalingsform og salgssted, fx betaling med kort i en dagligvarebutik.

I tillæg til betalingsdagbogen har respondenterne også besvaret en række spørgsmål om betalingspræferencer, fx om deres foretrukne betalingsløsninger og hvilke fordele, de forbinder med løsningen.

Dataindsamlingen blev foretaget i foråret 2023. Invitationen til undersøgelsen blev sendt ud via digital og fysisk post for at sikre repræsentativitet på tværs af befolkningen, herunder i forhold til alder, køn, uddannelse og indkomst, samt blandt borgere, der er fritaget for digital post fra det offentlige. Borgerne har haft mulighed for at besvare undersøgelsen digitalt eller via telefoninterviews.

¹ Undersøgelsens usikkerhed er +/- 1,9 procentpoint ved spørgsmål med udgangspunkt i hele stikprøven. Usikkerheden er større ved opdeling på fx aldersgrupper og delspørgsmål.

Borgernes brug af betalingsløsninger afspejler i høj grad deres præferencer

I Nationalbankens seneste spørgeundersøgelse blev borgerne bl.a. spurgt om deres foretrukne betalingsløsning i forskellige betalingsituationer.

¹⁵ Apple Pay og Google Pay blev introduceret i Danmark i oktober 2017, henholdsvis oktober 2018. Nets lancerede i april 2017 Dankort-app på mobilen, som aldrig opnåede stor anvendelse i butikkerne, og derfor lukkede i oktober 2022.

Undersøgelsen viste, at i fysiske butikker foretrækker ca. 65 pct. af borgerne at betale med et fysisk betalingskort, mens mobilbetalinger, herunder særligt via wallet, og kontanter er de foretrukne betalingsløsninger for henholdsvis 23 pct. og 12 pct. af borgerne, se figur 15.

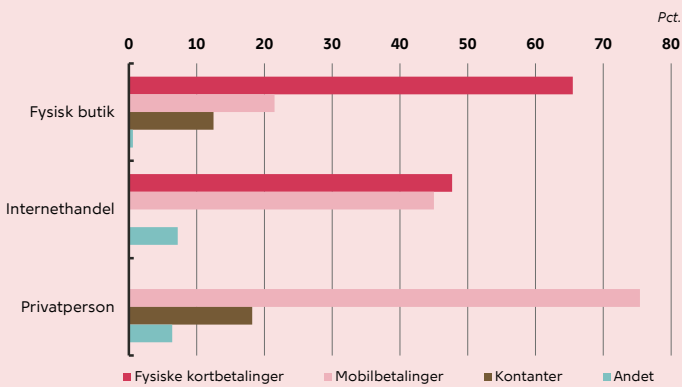
Ved besvarelsen af undersøgelsen blev respondenterne bedt om at vurdere, hvilke fordele de forbinder med brugen af betalingskort og wallet-betalinger i den fysiske handel. På tværs af både fysiske betalingskort og wallet-betalinger fremhæver borgerne særligt, at de er nemme at anvende, og at betalingerne er hurtige at foretage, se figur 16.

For wallet-betalingerne fremhæver borgerne desuden, at det er en særlig fordel, at de kun behøver at medbringe deres mobiltelefon for at kunne betale. Selvom wallet-betalinger som udgangspunkt kan anvendes de samme steder i fysisk handel som betalingskort, vurderer flere borgere for betalingskort end wallet-betalinger, at det er en særlig fordel, at de accepteres overalt.

Der er generelt forskel på, hvor meget de forskellige mobilbetalingsløsninger anvendes af borgerne. Mens MobilePay blev anvendt til 5 pct. af betalinger i fysisk handel i 2023, blev wallet-løsninger såsom Apple Pay og Google Pay anvendt til 23 pct. af betalingerne i 2023, se figur 13.

FIGUR 15

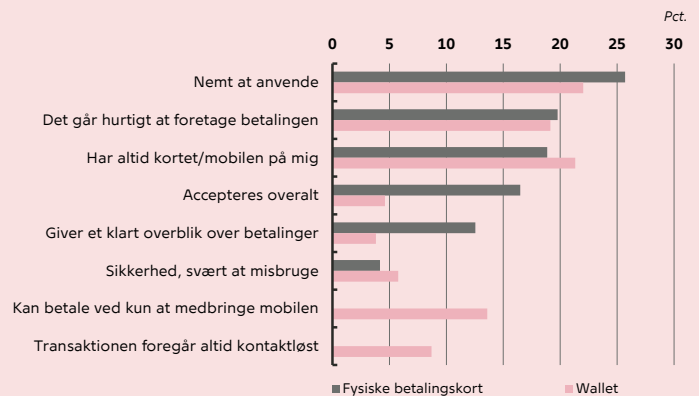
Borgernes foretrukne betalingsløsning afhænger af, hvor og hvem der betales til

Anm.: Respondenterne blev spurgt om, hvilken betalingsløsning de foretrækker at anvende ved forskellige betalingsituationer. "Andet" inkluderer bl.a. net- og mobilbank. Dataindsamling er foretaget i 2023.
Kilde: Danmarks Nationalbank.

FIGUR 16

Borgernes valg af digitale betalingsløsninger afhænger i høj grad af hvor nemt og hurtigt betalingen kan foretages

Anm.: Respondenterne blev bedt om at prioritere og rangere mindst 2 og højst 4 fordele, som de forbinder med de forskellige betalingsløsninger. Respondenterne er for nogle betalingsløsninger blevet præsenteret for specifikke fordele, fx 'Kan betale ved kun at medbringe mobilen' ved mobilbetalingsløsninger.
Kilde: Danmarks Nationalbank.

En væsentlig forskel mellem mobilbetalingsløsningerne er, at MobilePay i dag anvender QR-koder til at initiere betalinger, hvilket adskiller sig fra den mere direkte integration med traditionelle betalingsterminaler, som Apple Pay og Google Pay tilbyder, se kapitel 7.¹⁶ Med disse løsninger minder betalingsoplevelsen i højere grad om en traditionel kortbetaling. Betalingen kan

¹⁶ Frem til medio 2021 anvendte MobilePay også bluetooth-teknologi til at initiere betalinger i fysiske butikker.

fx igangsættes ved at dobbeltklikke på telefonen, identificere sig med ansigtsgenkendelse og holde telefonen op til betalingsterminalen – alt sammen uden at skulle åbne en særskilt app.

Borgernes betalinger på internettet

Ved køb på internettet er borgernes betalingspræferencer mere jævnt fordelt end ved fysisk handel: Omtrent halvdelen af borgerne foretrækker at betale med et fysisk betalingskort, mens den anden halvdel foretrækker mobilbetalinger, herunder MobilePay, se figur 15. Kun en mindre gruppe, som primært består af ældre borgere, foretrækker andre løsninger, fx mobil- og netbank. Borgernes betalingspræferencer og faktiske brug af betalingsløsninger ved køb på internettet stemmer dermed i høj grad overens, se figur 14.

Den relativt høje præference for mobilbetalinger på internettet kan bl.a. skyldes den brugervenlighed, som mobilbetalinger tilvejebringer. Ved at benytte mobilen til køb på internettet kan borgerne nemt og hurtigt gennemføre betalinger uden at skulle finde det fysiske betalingskort frem, uden manuelt at indtaste kortoplysninger og uden yderligere godkendelse af betalingen, fx via MitID. Det skyldes bl.a., at mobilbetalingerne kan opfylde kravene i europæisk regulering til to-faktor-godkendelse ved at kombinere smartphone-adgang (noget brugeren har) med enten en pinkode eller biometrisk godkendelse som ansigtsgenkendelse (noget brugeren ved eller er).¹⁷ Kravet til to-faktor-godkendelse har været gældende for internetbetalinger siden 1. januar 2021 og kan derfor være med til at forklare, at ca. halvdelen af borgerne i dag anvender mobilen ved køb på internettet, se figur 14.

Øget brug af mobilbetalinger er efterspørgselsdrevet

Samlet set tegner udviklingen et billede af, at brugen af betalingsløsninger i høj grad afspejler borgernes præferencer, som på tværs af forskellige betalingssituationer er drevet af, hvor nemt det er at anvende betalingsløsningen. Det kan bl.a. skyldes, at betalingsmodtagere, herunder butikker, ikke må pålægge forbrugere et gebyr for anvendelse af bestemte betalingsløsninger, se kapitel 4. Den øgede brug af digitale betalingsløsninger, især mobilbetalinger, synes derfor at være efterspørgselsdrevet, da borgerne som udgangspunkt frit kan vælge, om de ønsker at betale kontant eller digitalt, herunder hvilken digital betalingsløsning de foretrækker at anvende.

Digitale betalingsløsninger anvendes bredt i Danmark

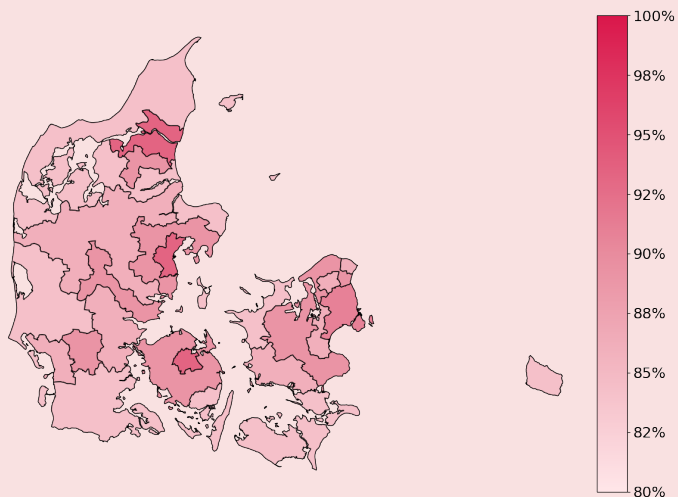
Brugen af både kort- og mobilbetalinger er udbredt blandt borgerne i hele Danmark, se figur 17. På tværs af landet anvendtes digitale betalingsløsninger til mellem 84 pct. og 93 pct. af borgernes betalinger i den fysiske handel i 2023.

Den brede anvendelse af digitale betalingsløsninger observeres også på tværs af aldersgrupper, se figur 18. Aldersgruppen 60-69 år havde den laveste andel af digitale betalinger på 84 pct. – kun 10 procentpoint lavere end de 15-29-årige, som var aldersgruppen med den højeste andel. Den brede forankring på tværs af alder er især fremkommet i de seneste år; i 2017 var der en tydelig sammenhæng mellem højere brug af digitale betalingsløsninger, jo yngre borgerne var. Den øgede brug af digitale betalingsløsninger i Danmark er altså særligt drevet af borgerne over 40 år, idet de yngste borgere allerede i 2017 i meget høj grad anvendte de digitale betalingsløsninger.

¹⁷ Se Danmarks Nationalbank, Svindel og misbrug med digitale betalinger i Danmark, *Danmarks Nationalbank Analyse*, nr. 7, april 2024 ([link](#)).

FIGUR 17

Digitale betalingsløsninger er udbredt i hele Danmark

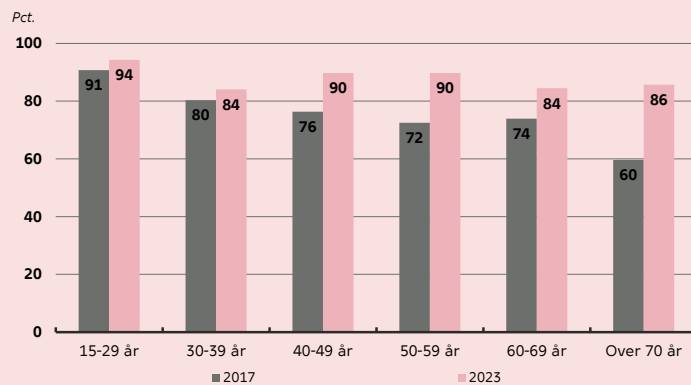

Anm.: Kortet viser andelen af de samlede betalinger i fysisk handel foretaget med digitale betalingsløsninger opdelt efter respondenternes bopælskommune. Kommunegrupperingen tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks definition. Dataindsamlingen er foretaget i 2023.
Kilde: Danmarks Nationalbank og Danmarks Statistik.

FIGUR 18

Særligt borgere over 40 år har drevet udviklingen mod flere digitale betalinger

Samlet andel af aldersgruppens betalinger foretaget digitalt

Anm.: Figuren viser andelen af de samlede betalinger i fysisk handel foretaget med digitale betalingsløsninger opdelt efter respondenternes alder. Dataindsamlingen er foretaget i 2023.
Kilde: Danmarks Nationalbank.

De yngste borgere er hurtigere til at tage nye betalingsløsninger i brug

Udviklingen mod flere digitale betalinger på tværs af alder viser, at danskerne generelt er hurtige til at ændre deres betalingsvaner. Det ses også i brugen af mobilen til betalinger i fysisk handel. Over 40 pct. af betalingerne i de fysiske butikker blandt 15-29-årige blev i 2023 foretaget via mobilen, mens borgerne over 70 år anvendte mobilbetalingsløsninger til ca. 11 pct. af deres køb. Til sammenligning var andelen i 2019 markant lavere med henholdsvis ca. 15 pct. og 2 pct. for de to aldersgrupper, se figur 19.

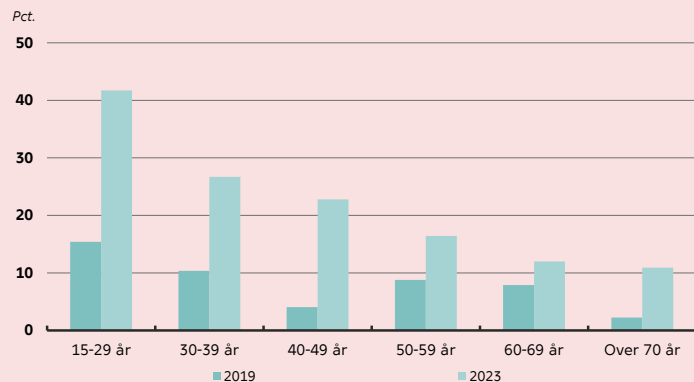
Udviklingen afspejler bl.a. en høj grad af teknologiparathed i befolkningen, hvor nye betalingsløsninger hurtigt bliver adopteret og integreret i dagligdagen. Udviklingen i borgernes betalingsvaner viser yderligere variation på tværs af aldersgrupper: De yngste generationer anvender mobilen til betalinger betydeligt mere og er hurtigere til at tage nye teknologier og betalingsformer til sig. De ældre generationer følger efter, men typisk i et langsommere tempo.

Den aldersmæssige variation synes også at kunne forklare de geografiske forskelle i brugen af mobilbetalinger, som observeres på tværs af Danmark. Mobilbetalinger anvendes til over 20 pct. af betalingerne i fysisk handel i alle kommuner, men er særligt udbredte i og omkring universitetsbyerne, hvor en større andel af befolkningen er under 30 år, se figur 20.

FIGUR 19

Særligt de yngste borgere anvender mobilbetalinger i fysisk handel

Samlet andel af betalinger i fysisk handel foretaget med mobilen

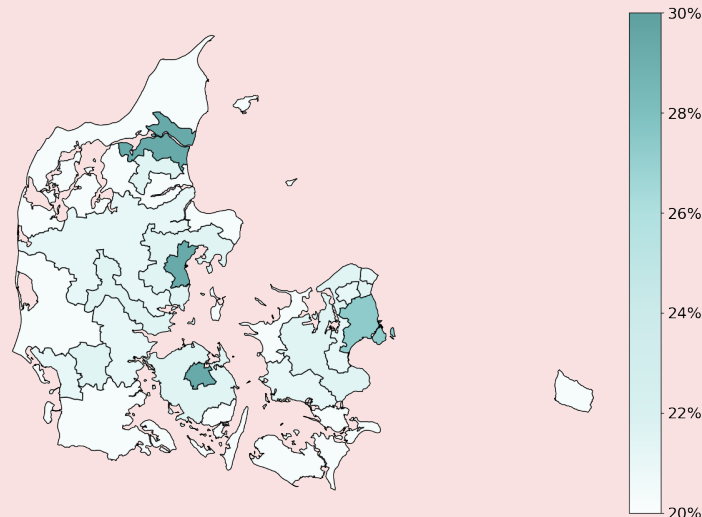

Anm.: Mobilbetalingsløsninger dækker over MobilePay, Apple Pay, Google Pay og Samsung Pay. Siden dataindsamlingen i 2023 er brugen af wallet-betalinger steget, se figur 12 i kapitel 2. I 2024 blev wallet-betalinger anvendt til hver tredje betaling i fysisk handel.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

FIGUR 20

Mobilbetalinger anvendes i hele Danmark, men særligt i universitetsbyerne

Anm.: Kortet viser andelen af de samlede betalinger i fysisk handel foretaget med mobilbetalingsløsninger opdelt efter respondenternes bopælskommune. Kommune-grupperingen tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks definition. Mobilbetalingsløsninger dækker over MobilePay, Apple Pay, Google Pay og Samsung Pay. Dataindsamlingen er foretaget i 2023.

Kilde: Danmarks Nationalbank og Danmarks Statistik.

4 ud af 10 borgere har wallet-betalingsløsninger til rådighed

Udbredelsen af wallet-betalinger i den fysiske handel er gået hurtigt og bliver anvendt af en stadig større del af befolkningen. Ifølge Nationalbankens spørgeundersøgelse fra foråret 2023 havde ca. 30 pct. af befolkningen mulighed for at betale med Apple Pay, mens ca. 10 pct. svarede, at de kunne anvende Google Pay, se figur 21. Til sammenligning var andelen i 2019 ca. 9 pct. og 4 pct. for henholdsvis Apple Pay og Google Pay.¹⁸

Nationalbankens undersøgelse indikerer yderligere, at når først borgerne har taget en wallet-løsning i brug, bliver den hurtigt den foretrukne og primære betalingsløsning. Det ses ved, at ca. 22 pct. af borgerne foretrækker at anvende Apple Pay og Google Pay til betalinger i fysisk handel, se figur 15, og at hver fjerde af alle betalinger i fysisk handel i 2023 var en wallet-betaling. Det indikerer altså, at den gruppe borgere, som foretrækker wallet-løsningerne, anvender dem til flertallet af deres betalinger i fysisk handel.

Andre betalingsløsninger dækker behovet hos borgere uden wallet-løsninger

I Nationalbankens spørgeundersøgelse blev de borgere, som ikke har wallet-løsninger til rådighed, spurgt om, hvorfor de ikke har valgt at integrere ét af deres betalingskort på mobilen. Svarene viste først og fremmest, at disse borgere mente, at andre betalingsløsninger allerede opfyldte deres behov, se figur 22.

¹⁸ iPhones er den mest udbredte smartphone i Danmark, hvilket kan forklare, at Apple Pay er mere udbredt end Google Pay. Se Forbrugerrådet TÆNK, Vi er storforbrugere af mobiltelefoner, februar 2023 ([link](#)).

Derudover viste undersøgelsen, at ca. hver fjerde af de borgere, som ikke har en wallet-løsning til rådighed, ikke ønsker at anvende deres mobil til betalinger. Kun en mindre del af befolkningsgruppen angav bekymringer om risikoen for tyveri af betalingsoplysninger eller deling af betalingsdata med andre end banken.

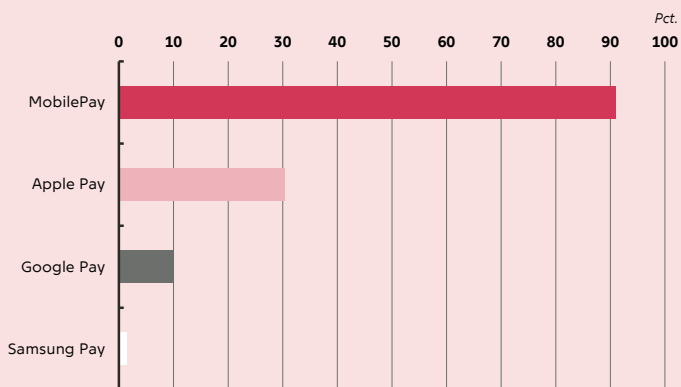
Endelig svarede ca. 7 pct. af de adspurgte borgere, som ikke havde en wallet-løsning til rådighed, at de ikke havde en smartphone. De havde dermed ikke mulighed for at anvende wallets via mobilen.

Nationalbankens undersøgelse indikerer altså, at den primære årsag til, at ca. 3 ud af 5 borgere i 2023 ikke havde wallet-løsninger, skyldes, at de fleste allerede var tilfredse med andre betalingsløsninger, herunder de fysiske betalingskort. Det kan forklares med, at wallet-løsningerne i høj grad minder om de betalingskort, som er kendte og opleves som nemme og sikre.

Ud over den generelle tilfredshed med andre løsninger, kan der også være en barriere forbundet med at tage wallet-løsninger i brug. Integration af et betalingskort i en wallet-løsning kræver flere manuelle skridt, hvilket kan være en udfordring, især hvis man ikke har erfaring med teknologien. Det kan være tilstrækkeligt til, at nogle borgere ikke kommer til at anvende wallet-løsninger. Det gælder især for dem, der i forvejen er godt tilfredse med de eksisterende løsninger.

FIGUR 21

3 ud af 5 borgere havde i 2023 ikke wallet-løsninger på mobilen til rådighed

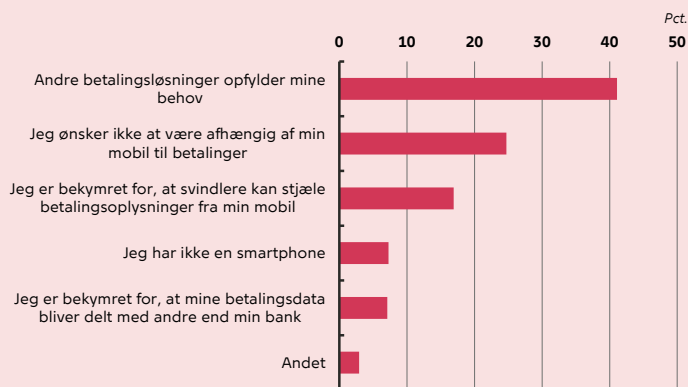

Anm.: Figuren viser, hvilke mobilbetalingsløsninger borgerne har mulighed for at anvende ifølge Nationalbankens spørgeundersøgelse fra foråret 2023. Respondenterne blev bedt om at angive, hvilke løsninger de har til rådighed. Dataindsamling er foretaget i 2023.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

FIGUR 22

Den primære årsag til, at borgerne ikke anvender wallet-løsninger er, at andre løsninger opfylder deres behov

Anm.: Respondenter, der oplyste, at de ikke havde Apple Pay, Google Pay og Samsung Pay til rådighed, blev bedt om at angive deres primære årsager til ikke at anvende wallet-løsninger på mobilen.

Kilde: Danmarks Nationalbank. Dataindsamling er foretaget i 2023.

3 ud af 4 betalinger mellem private sker med mobilen

I Danmark har det siden lanceringen af MobilePay i 2013 været muligt for borgerne at anvende deres mobiltelefon til at overføre penge til andre privatpersoner. Løsningen har opnået stor udbredelse, og i 2023 havde 91 pct. af danskerne mulighed for at anvende MobilePay, se figur 21.¹⁹

Siden 2019 er anvendelsen af mobilen til betalinger mellem privatpersoner steget fra ca. 60 pct. til omkring 75 pct. i 2023, se figur 23. Udviklingen i betalingsadfærden til betalinger mellem privatpersoner stemmer i høj grad overens med borgernes præferencer, da ca. 75 pct. af borgerne foretrækker at betale med MobilePay, når de skal overføre penge til andre privatpersoner, se figur 15.

MobilePay har særligt erstattet kontantbetalinger, som sammen med kontooverførsler er de løsninger, som private anvender til betalinger mellem hinanden. Mobilbetalinger har flere af de samme egenskaber som kontanter. Eksempelvis gør MobilePay brug af straksbetalinger, hvilket betyder, at beløbet overføres øjeblikkeligt, og dermed bliver tilgængeligt for modtageren efter få sekunder. På samme måde som med en kontantbetaling er en straksbetaling endelig, hvilket betyder, at modtageren har sikkerhed for, at betalingen er gennemført og har pengene til rådighed med det samme.²⁰

Præferencen for brugen af MobilePay blandt privatpersoner kan bl.a. afspejle, at mobiløsningen gør det nemt og hurtigt at foretage overførsler sammenlignet med andre betalingsløsninger til betalinger mellem privatpersoner. Det skyldes bl.a., at MobilePay sammenkobler brugernes kontooplysninger med mobilnummeret. Betalinger kan derfor gennemføres ved blot at indtaste modtagerens mobilnummer eller navn, da løsningen automatisk integrerer mobilens kontaktliste.²¹

Mobilen anvendes særligt til regningsdeling og tilbagebetaling af lån og udlæg

Når borgerne anvender mobilen til at overføre penge til andre privatpersoner, er det typisk for at dele en regning eller tilbagebetale et udlæg. Ifølge Nationalbankens undersøgelse fra 2023 udgjorde regningsdeling og tilbagebetaling af lån og udlæg ca. 59 pct. af den samlede værdi overført med mobilen mellem privatpersoner, se figur 24.

Derudover anvendes mobilen også, når privatpersoner handler med hinanden, fx på loppemarkeder eller digitale markedspladser som DBA eller Facebook Marketplace.

¹⁹ I begyndelsen involverede alle betalingerne med MobilePay en kortbetaling, men siden starten af 2018 har MobilePay primært anvendt kontooverførsler til afvikling af betalinger mellem privatpersoner og betalinger i fysisk handel, se kapitel 2 eller Danmarks Nationalbank, MobilePay-teknik bag kraftigt fald i dansk e-handel, *Danmarks Nationalbank Statistiknyhed*, juni 2018 ([link](#)).

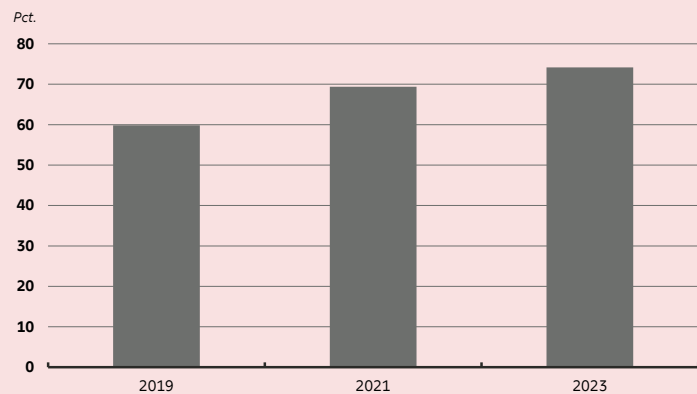
²⁰ Se Danmarks Nationalbank, Kontanternes rolle i et samfund med lavt brug af kontanter, *Danmarks Nationalbank Analyse*, nr. 21, november 2023 ([link](#)).

²¹ Til forskel fra overførsler via net- eller mobilbank vises modtagerens fulde juridiske navn inden en betaling gennemføres med MobilePay. Det blev implementeret i starten af 2024 for at mindske risikoen for, at pengene ender hos den forkerte.

FIGUR 23

3 ud af 4 betalinger mellem private foretages med mobilen

Andel af betalinger mellem privatpersoner foretaget med mobilen

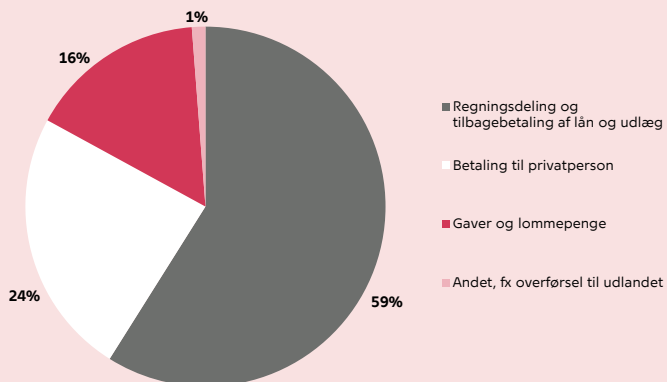

Anm.: Figuren angiver betalinger foretaget med mobilbetalingsløsninger mellem privatpersoner, herunder MobilePay og andre mobil løsninger fx PayPal. Betalinger mellem privatpersoner inkluderer både afregning for varer eller services mellem privatpersoner samt lømmepenge, gaver og udlæg for andre privatpersoner, fx regningsdeling.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

FIGUR 24

Mobilen anvendes særligt til regningsdeling og tilbagebetaling af lån og udlæg mellem privatpersoner

Anm.: Figuren angiver betalinger foretaget med mobilbetalingsløsninger mellem privatpersoner, herunder MobilePay og andre mobil løsninger fx PayPal. Betalinger mellem privatpersoner sker fx ved køb på loppemarkeder, vejboeder eller digitale markedspladser som DBA eller Facebook Marketplace. Dataindsamling er foretaget i 2023.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

04

Kortbetalinger involverer mange aktører og gebyrer

Betalingsmarkedet kan grundlæggende opdeles i to sider: På den ene side er betaleren, som ønsker at betale for en vare eller tjeneste, mens betalingsmodtageren optræder på den anden side. Selvom en digital betaling kan opleves enkel, kræver den en velfungerende infrastruktur og et tæt samarbejde mellem flere aktører i en nøje koordineret proces.

Overførslen muliggøres gennem betalingssystemer, der bygger på en kombination af omfattende aftaler, regler samt tekniske standarder og infrastruktur.²² De mest anvendte borgervendte betalingssystemer i Danmark er betalingskortsystemerne, især Dankort, Visa og Mastercard. Selvom kortmærkerne repræsenterer forskellige netværk og systemer, behandles kortbetalinger i vid udstrækning af de samme aktører, ligesom de anvender den samme underliggende infrastruktur, se nedenfor.

Centrale aktører i et betalingskortsystem

I Danmark er de mest udbredte betalingskortsystemer baseret på såkaldte firepartssystemer.²³ Firepartssystemet dækker over fire uafhængige aktører: 1) *kortholder*, 2) *kortudsteder*, 3) *kortindløser* og 4) *betalingsmodtager*, se figur 25.

Ligesom det generelle betalingsmarked kan firepartssystemer opdeles i to sider: *Betalingsiden*, hvor 1) kortholder og 2) kortudsteder optræder, og *betalingsmodtagersiden*, hvor 3) kortindløser og 4) betalingsmodtager optræder.

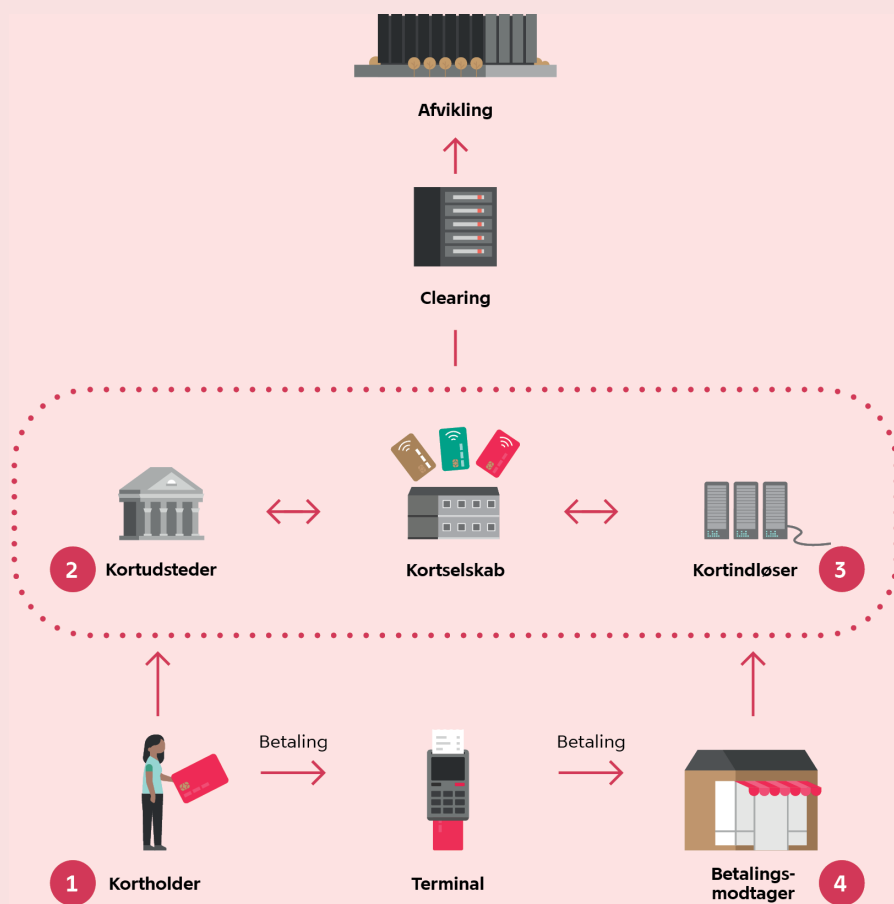
Kortselskabet fungerer som bindeled mellem de to sider. Hertil kommer en række andre aktører, der leverer den nødvendige teknologi og infrastruktur, som muliggør overførslen af midler fra betaler til betalingsmodtager via betalingskort, fx terminalleverandører i fysiske butikker og betalingsgateways på internettet, clearing og afviklingssystemer, se boks 4.

²² Et betalingssystem forstås som et system til overførsel af midler med formelle og standardiserede rutiner og fælles regler for behandling, clearing eller afvikling af betalingstransaktioner, se lov om betalinger, § 7, stk. 13 ([link](#)).

²³ Nogle betalingskortsystemer er organiseret som trepartssystemer, hvor kortselskabet både fungerer som kortudsteder og kortindløser. I Danmark er Forbrugsforeningen et eksempel på et trepartssystem.

FIGUR 25

**Kortselskabet spiller en central rolle
i at forbinde alle aktørerne i en kortbetaling**

Anm.: Ved Dankort-betalinger varetager Nets flere roller centreret om kortselskabet. Det gælder både rollen som kortindløser, ejer af Dankort og leverandør af en række relaterede services, fx kortudstederservice for pengeinstitutterne. Nets er desuden også terminalleverandør for forretninger. Ved internationale kortbetalinger, fx Visa og Mastercard, varetager Visa og Mastercard alene rollen som kortselskab.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

BOKS 4

Centrale aktører og systemer i et betalingskortsystem

Kortholder

Kortholderen er den person, som betalingskortet bliver udstedt til, og som kan bruge kortet til at betale med.¹

Kortudsteder

I Danmark er kortudstederen typisk kortholderens pengeinstitut, som indgår en aftale med kortselskabet for at få licens til at udstede kortselskabets betalingskort til sine kunder. Kortudstederne indgår typisk aftaler med flere kortselskaber, fx Dankort, Visa eller Mastercard, så de kan udstede flere typer og mærker af betalingskort til deres kunder.

Kortselskabet

I Danmark er de mest udbredte kortselskaber Dankort, Mastercard og Visa. Kortselskabet ejer rettighederne til det tilhørende kortmærke. Selskabet fastsætter rammer, regler og standarder for, hvordan kortene udstedes og anvendes. Kortudstedere og kortindløserne skal overholde disse retningslinjer og betale en licens for at kunne deltage i kortsystemet.

Kortindløser

Kortindløseren indgår ligesom kortudstederen en aftale med kortselskabet og opnår derved en licens til at behandle betalinger med kortselskabets betalingskort på vegne af en betalingsmodtager. Det er kortindløseren, der sørger for, at kortbetalinger bliver godkendt på betalingsterminalen, dvs. søger om autorisation og godkendelse af betalingen hos kortholderens kortudstedende pengeinstitut og kortselskabet, samt at pengene fra kortholderens konto i sidst ende bliver overført til betalingsmodtageren.

I Danmark er Nets den største kortindløser. Nets ejer Dankort og er desuden den eneste kortindløser, som tilbyder indløsning af betalinger med Dankort, mens der findes flere kortindløserne, som tilbyder indløsning af betalinger med internationale betalingskort, herunder Mastercard og Visa. Det gælder fx Swedbank Pay og Wordline.

Betalingsmodtager

Betalingsmodtageren er typisk en forretning, som indgår en indløsningsaftale med en eller flere kortindløserne for at kunne modtage betalinger med betalingskort. Forretningens valg af kortindløser og indløsningsaftale afhænger bl.a. af, hvilke betalingskort som forretningen ønsker at kunne modtage, og om forretningen ønsker at modtage kortbetalinger i fysisk og betjent handel, selvbetjeningsmiljøer og/eller på internettet.

Leverandører af betalingskortterminaler og betalingsgateways

Udbydere af betalingsterminaler leverer teknologi og tjenester, der gør det muligt for butikker i fysisk handel at modtage kortbetalinger. Dette inkluderer levering af terminaler, teknisk support mv. Betalingsgateways varetager tilsvarende opgaver for butikker ved internethandel, dvs. forbinder netbutik med kortindløserne. I Danmark er leverandører af kortterminaler og kortindløserne ofte den samme aktør. Det gælder fx Nets og Verifone.

Fortsættes ...

... fortsat

Clearinger

Når butikkers kortindløser har fået godkendt en kortbetaling, bliver transaktionen videresendt til clearing. Her samles alle kortbetalinger foretaget i Danmark dagligt, hvorefter pengeinstitutternes nettopositioner beregnes, dvs. hvor meget de enkelte pengeinstitutter i alt skal betale eller modtage for at udligne de betalinger, deres kunder har foretaget i løbet af dagen.²

I Danmark er det Finans Danmark, der, på vegne af de danske pengeinstitutter, er ejer af clearingsystemerne, mens det er Mastercard, som driver dem.³

Afviklingssystemer

Når pengeinstitutternes nettopositioner er beregnet, og det er fastlagt, hvad de enkelte pengeinstitutter skylder hinanden, sendes nettopositionerne til afvikling i Nationalbankens system til afvikling af betalinger mellem pengeinstitutter, Kronos 2. Fra påsken 2025 vil afviklingen af danske kroner gennemføres på den fælleseuropæiske platform for betalinger og værdipapirhandel, TARGET Services, se også boks 12.⁴

Når betalingerne mellem pengeinstitutterne er gennemført i Nationalbanken, registreres og bogføres pengeinstitutternes kortbetalinger på deres kunders bankkonti. Herefter er kortbetalingen endeligt gennemført.

¹ Visse typer af erhvervs kort er ikke knyttet til en specifik person, men kan benyttes af alle virksomhedens ansatte.

² Nettopositionerne repræsenterer forskellen mellem det samlede beløb, som et pengeinstituts kunder har betalt og modtaget, dvs. hvad de forskellige pengeinstitutter skylder hinanden.

³ Mastercard ejer og driver også PBS-clearingen, der fungerer som en forudgående delclearing for bl.a. Dankort-betalinger i Danmark. Denne clearing foretages, før Dankort-betalingerne gennemgår den endelige clearing i Sumclearingen, som ejes af Finans Danmark.

⁴ TARGET Services ejes af Eurosystemet, som består af Den Europæiske Centralbank og de nationale centralbanker inden for euroområdet. Se mere om overgangen fra Kronos2 til TARGET Service ([link](#)).

Kortbetalinger i Danmark anvender i vid udstrækning samme infrastruktur

Borgerne i Danmark anvender i høj grad fysiske betalingskort eller betalingsløsninger baseret på kortbetalinger, fx Apple Pay og Google Pay, til at foretage betalinger, se kapitel 3. Det betyder, at borgernes betalinger i høj grad er afhængige af en sikker og stabil kortbetalingsinfrastruktur til deres betalinger af varer og tjenester.

Danmark har en sikker betalingsinfrastruktur²⁴, hvor behandlingen og gennemførelsen af kortbetalingerne i vid udstrækning varetages af de samme aktører og systemer, fx nogle få kortindløsere og samme underliggende systemer, se boks 4. Det betyder, at driftsforstyrrelser i kortbetalingsinfrastrukturen i Danmark potentielt vil påvirke transaktioner med alle de forskellige betalingskortmærker, herunder Dankort, Visa og Mastercard, og korttyper i Danmark, dvs. debet- og kreditkort.

Hvis imidlertid kun ét kortselskab er ramt af driftsforstyrrelser, vil det stadig være muligt at anvende betalingskort fra de to andre mærker. Tilstedeværelsen af 3 udbredte kortmærker fra forskellige kortselskaber bidrager derfor alt andet lige til øget robusthed af kortbetalingerne i Danmark.

²⁴ Se Danmarks Nationalbank, Overvågning af den finansielle infrastruktur 2023, *Danmarks Nationalbank Rapport*, nr. 4, maj 2024 ([link](#)).

I Danmark spiller Nets en central rolle i gennemførelsen af kortbetalinger, da de er den største kortindløser med en markedsandel på mellem 75-80 pct. af det samlede antal betalinger indløst i Danmark, se kapitel 5. Samtidig behandles stort set alle kortbetalinger i Danmark via Nets' systemer, uafhængigt af hvilken kortindløser, der indløser kortbetalingen. Derfor er Nets' systemer vigtige for den operationelle robusthed af kortbetalinger i Danmark.

Tilstedeværelsen af flere betalingsløsninger med stor udbredelse i Danmark, der anvender en anden infrastruktur, fx kontooverførsler i form af straksbetalinger, vil alt andet lige kunne bidrage til at øge robustheden af borgernes betalinger, se kapitel 7.

Gebyrer og incitament for bundet med at anvende kortbetalinger i Danmark

Brugen af kortbetalinger involverer en række gebyrer, som ikke er synlige for forbrugerne, se figur 26. Det skyldes bl.a., at forretningerne ikke må opkræve privatpersoner et særskilt gebyr for brugen af betalingskort i Danmark eller EØS-området²⁵, hvis betalingskortet er baseret på et firepartssystem udstedt af et dansk pengeinstitut, fx Dankort, Visa eller Mastercard. Forbuddet blev introduceret i 2015 og gælder både i fysiske butikker og ved internethandel, se boks 6.

Dermed er et årligt *kortholdergebyr* til det kortudstedende pengeinstitut typisk det eneste gebyr, som en forbruger kan blive opkrævet i forbindelse med kortbetalinger. De fleste danske pengeinstitutter tilbyder dog typisk mindst ét gratis betalingskort til de kunder, som anvender pengeinstituttet som deres primære bankforbindelse. Kortholdergebyrerne er derfor hovedsageligt relateret til kreditkort med større kreditfaciliteter og tillægsydelser, fx forsikringer og loyalitetsprogrammer.

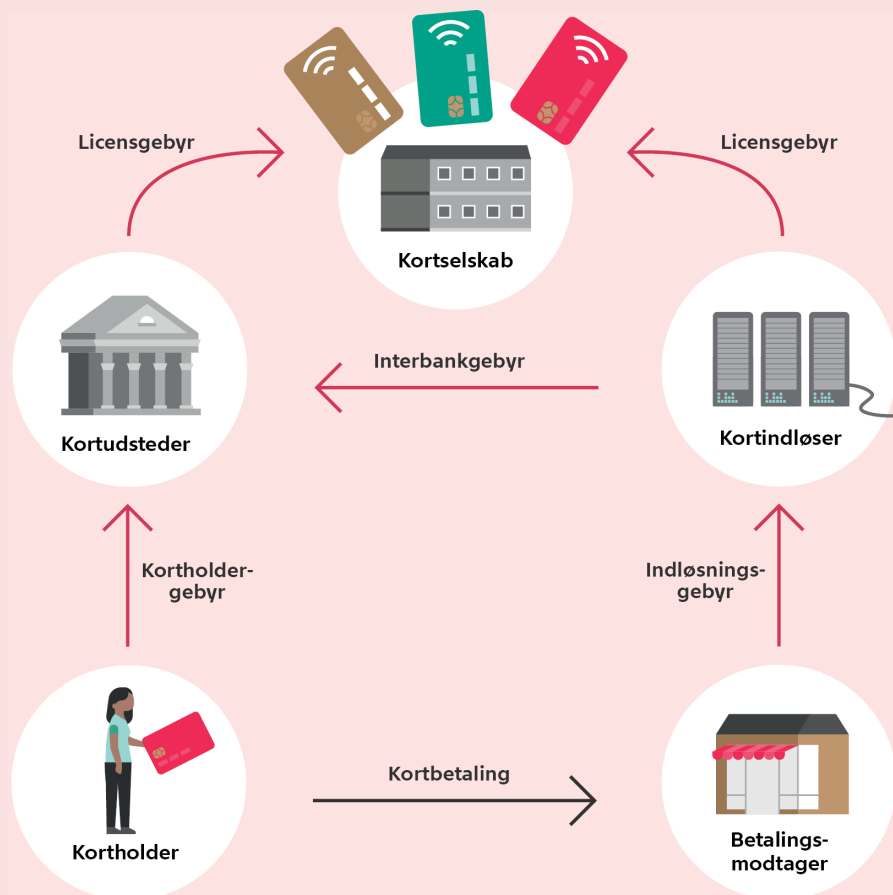
I modsætning til forbrugerne betaler forretningerne et *indløsningsgebyr* til deres kortindløser for at kunne tage imod kortbetalinger. Størrelsen på gebyret varierer på tværs af kortmærke, korttype samt betalingsmiljø, fx internethandel eller fysisk handel og er typisk et procentuelt gebyr af købsbeløbet. Desuden afhænger indløsningsgebyrets størrelse af betalingsmodtagerens forretningsomfang og forhandlingsstyrke over for kortindløseren.

Ud over indløsningsgebyret betaler forretninger ofte også et *terminalgebyr* for leje af betalingskortterminaler eller et *betalingsgatewaygebyr* for formidling af betalinger ved internethandel til en kortindløser.

²⁵ Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, EØS, dækker EU-landene, Norge, Island og Liechtenstein.

FIGUR 26

Kortbetalinger involverer en række gebyrer mellem aktørerne

Anm.: De røde pile viser gebyrer, som betales mellem aktørerne involveret i en kortbetaling. Såfremt kortudstedere og kortindløserne har udliciteret processeringen af kortbetalinger til andre aktører, vil der også indgå processeringsgebyrer.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Gebyrindtægter hos kortindløserne og kortudstedere skal dække forskellige omkostninger

Kortindløserne modtager en indtægt fra forretningerne i form af indløsningsgebyret, som bl.a. går til at dække en række udgifter til andre aktører i betalingskortsystemet. Det dækker bl.a., at de internationale kortselskaber, fx Visa og Mastercard, typisk opkræver et *licensgebyr*, for at kortindløserne kan indløse deres kortmærke og dermed deltage i deres betalingskortnetværk.²⁶

Derudover fastsætter kortselskaberne et såkaldt *interbankgebyr*, som kortindløseren skal betale til de kortudstedende pengeinstitutter, bl.a. for at dække de omkostninger, som pengeinstitutterne har ved, at deres kunder

²⁶ Der betales ikke et licensgebyr til Dankort for at indløse Dankort-betalinger, da Nets både er eneindløser og ejer af Dankort.

foretager kortbetalinger, fx udstedelses- og driftsomkostninger til henholdsvis fysiske betalingskort og systemer. Pengeinstitutterne betaler også et licensgebyr til kortselskaberne for at udstede deres betalingskort til deres kunder.

Forenklet kan man altså sige, at indløsningsgebyret for kortbetalinger generelt dækker tre underliggende delkomponenter: Interbankgebyr til kortudstederen, licensgebyr til kortselskabet samt kortindløserens bruttomargin, som dækker over både kortindløserens interne omkostninger og profit.

Derudover betaler kortudstederne også et transaktionsgebyr til udbydere af wallet-løsninger, fx Apple Pay og Google Pay, når deres kunder anvender deres betalingskort herigennem, se nedenfor.

Kortselskaberne opkræver flere forskellige gebyrer

Ud over licensgebyrer fra kortindløserne og kortudstederne opkræver kortselskaberne i flere tilfælde også andre gebyrer fra kortindløserne og kortudstederne. Det gælder bl.a. et såkaldt *processeringsgebyr*, som kortselskaberne opkræver, hvis kortselskabet er involveret i processeringen af betalingen. Derudover tilbyder kortselskaberne ofte ekstra services til både kortindløserne og -udstederne, som er relateret til betalingen. Det gælder bl.a. svindelbekæmpende realtidsmekanismer, som monitorerer mistænkelige korttransaktioner.

Forbuddet mod at overvælge kortgebyrer fjerner borgernes incitament til at vælge den billigste betalingsløsning

Forbuddet mod at overvælge kortgebyrer på forbrugerne blev bl.a. indført for at sikre, at forretningerne havde et tydeligt incitament til at vælge den mest omkostningseffektive kortindløsningsaftale. Forbrugernes valg af betalingsløsning afhænger derfor primært af, hvor nem og hurtigt betalingsløsningen opleves, se kapitel 3, samt af de ekstra services og fordele, der følger med kortet, fx forsikringer, adgang til kredit eller loyalitetsprogrammer, da de ikke direkte selv bærer omkostningen ved deres valg.

Lovgivningen giver butikkerne mulighed for at indstille deres betalingsterminaler til at prioritere et specifikt kortmærke, når forbrugeren betaler med et co-badged betalingskort, herunder Visa/Dankort eller Mastercard Dankort. Det betyder, at butikkerne typisk vælger at prioritere kortmærket med det laveste indløsningsgebyr. Forbrugerne har dog altid ret til at omgå butikkens prioritering og vælge et andet kortmærke på terminalen, når de anvender et co-badged betalingskort, se boks 5.

BOKS 5

Betalingsmodtagere kan prioritere kortmærke, når forbrugere anvender co-badged betalingskort

Betalingsmodtagere, såsom butikker, har mulighed for at prioritere et specifikt kortmærke, når forbrugeren betaler med et co-badged betalingskort, såsom Visa/Dankort.¹ Det betyder, at butikkerne kan vælge et bestemt kortmærke, der anvendes som standard, hvis ikke forbrugeren aktivt vælger et andet. Ved betalinger med co-badged betalingskort i Danmark prioriterer mange butikker Dankort, da det ofte er det billigste betalingskort for forretninger at modtage.

Forbrugerne har dog en lovsikret ret til frit at vælge, hvilket kortmærke de ønsker at benytte sig af, når de betaler med co-badged betalingskort, så længe betalingsmodtageren tager imod begge mærker. Denne ret er sikret gennem EU's forordning om interbankgebyrer, som bl.a. blev indført for at fremme gennemsigtighed og valgfrihed ved betalinger.² I praksis kan forbrugere omgøre butikkens prioritering på betalingsterminalen, typisk ved bl.a. at trykke på den gule knap enten inden eller under betalingen.

¹ Se Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vejledning om fri valg af betalingsvaremærke i fysisk handel ([link](#)).

² Se Europa-Parlamentets- og Rådets forordning (EU) 2015/751 af 29. april 2015 om interbankgebyrer for kortbaserede betalingstransaktioner ([link](#)).

Forbuddet mod at overvælte gebyrer for kortbetalinger på forbrugerne medfører, at kortselskaberne konkurrerer på andre parametre end pris, når det gælder forbrugersiden af markedet. Det sker ofte ved at tilbyde ekstra funktioner, fx forbrugskontrol, og ved at knytte forbrugerrettede tjenester som loyalitetsprogrammer, rabatter og forsikringer til betalingskortet. Reguleringen kan dermed bidrage til, at betalingskort udvikler sig fra rene betalingsløsninger til at indeholde flere services.

Denne udvikling gør betalingskort mindre omkostningseffektive, da omkostningerne ved de ekstra tjenester typisk finansieres ved højere indløsningsgebyrer for forretningerne, mens interbankgebyrerne til de kortudstedende pengeinstitutter forbliver uændrede for at sikre deres incitament til at udstede netop disse betalingskort.

Interbankgebyret har betydning for pengeinstitutternes kortudstedelse

Pengeinstitutterne modtager et interbankgebyr fra kortindløseren, når deres kunder betaler med et af deres betalingskort. En del af gebyret dækker pengeinstitutternes omkostninger forbundet med kortudstedelse og udvikling samt drift af systemer til at håndtere kundernes betalinger. Derudover skal gebyret også dække pengeinstitutternes omkostninger i forbindelse med moderniseringer og investeringer i ny teknologi, fx integration af betalingskort i Apple Pay og Google Pay.

Et højere interbankgebyr vil isoleret set gøre det mere attraktivt for pengeinstitutterne at fremme et specifikt betalingskort. Som følge deraf var der i Europa en tendens til, at kortselskaberne gradvist øgede deres interbankgebyr for derved at tilskynde pengeinstitutterne til at udstede netop deres betalingskort frem for konkurrerende kortselskabers. For at imødegå de stigende interbankgebyrer, som i sidste ende betales af forretningerne, og deraf forbrugerne, blev der i 2015 indført et fælles europæisk prisloft over interbankgebyrerne på henholdsvis 0,20 pct. og 0,30 pct. af transaktionsværdien for debit- henholdsvis kreditkort, se boks 6.

I Danmark fastsætter de internationale kortselskaber, herunder Visa og Mastercard, typisk, at kortindløserne skal betale det maksimalt tilladte interbankgebyr inden for rammerne af den fælles europæiske regulering til kortudstederne.

Ved Dankort-betalinger er det Nets, der i sin egenskab af kortindløser, betaler interbankgebyret til de kortudstedende banker. Interbankgebyret for Dankort er i gennemsnit 0,125 pct. for betalinger i fysisk handel.²⁷ Det lavere interbankgebyr for Dankort-betalinger afspejler bl.a., at Dankort er omfattet af dansk prisregulering, se boks 6 og kapitel 5. Reguleringen medfører, at indtægtsrammen, og herunder det fastsatte indløsningsgebyr over for butikkerne, alene er baseret på omkostningerne til driften af Dankort-systemet og ikke overføres mellem aktørerne i kortbetalingssystemet, fx økonomiske incitamenter såsom interbankgebyret.

Nets må aktuelt opkræve et gennemsnitligt indløsningsgebyr for Dankort-betalinger i fysisk og betjent handel på 0,20 pct. hos forretningerne, se kapitel 5. Derfor vil et højere interbankgebyr for Dankort-betalinger i fysisk og betjent handel, fx på niveau med de internationale debetkort, ikke kunne dækkes gennem Nets' indtjening på indløsningsgebyret fra Dankort i de prisregulerede betalingsmiljøer. Et højere interbankgebyr for Dankort vil derfor kræve, at Nets accepterer et tab for Dankort i fysisk og betjent handel.

Prisregulering medfører derfor, at Nets ikke har samme mulighed for at gøre Dankort lige så økonomisk attraktivt over for pengeinstitutterne som de internationale debetkort. Samtidigt kan det lavere interbankgebyr for Dankort betyde, at pengeinstitutterne ikke har samme incitament til at udvikle Dankort.

BOKS 6

Regulering af gebyrer på det danske betalingsmarked

Forbud mod opkrævning af gebyrer ved kortbetalinger (surcharge)

Betalingsmodtageren må som udgangspunkt ikke opkræve et gebyr, når der betales med betalingskort baseret på et firepartssystem. Forbuddet følger af europæisk regulering og gælder uanset, om der handles på internettet eller i en fysisk butik, og uanset om der betales med et Dankort, internationalt debetkort eller kreditkort.¹

Forbuddet mod opkrævning af gebyrer gælder ikke, hvis enten kortindløseren eller den kortudstedende bank er beliggende uden for EØS. Betalingskort udstedt til virksomheder er ligeledes undtaget forbuddet.

Såfremt der betales med en betalingsløsning, som *ikke* anvender kortbetalinger, fx kontooverførsler, må betalingsmodtageren i dag gerne opkræve et gebyr. Gebyret må dog ikke overstige betalingsmodtagerens omkostninger til at gennemføre betalingstransaktionen.²

Regulering af gebyrer i forbindelse med gennemførelse af en betaling

Ved fastsættelse af gebyrer i forbindelse med en betalingstransaktion, fx kortindløsningsgebyr (som betalingsmodtageren skal betale) eller valutavekslingsgebyr (som betaleren betaler), må der ikke anvendes urimelige priser og avancer. Ved urimelige priser og avancer forstås priser og avancer, der er højere, end hvad der ville være tilfældet under virksom konkurrence.³

Interbankgebyrer

Et interbankgebyr er det gebyr, som en kortindløser betaler til kortudstederen, typisk et pengeinstitut.⁴ Europæisk lovgivning fastsætter, at betalingstjenesteudbydere, fx pengeinstitutter og kortindløserne, ikke må tilbyde eller kræve et interbankgebyr pr. transaktion med et debetkort, som udgør mere end 0,2 pct. af transaktionens værdi. For indenlandske debetkorttransaktioner, som fx Dankort, kan EU's medlemsstater desuden:

- Fastsætte et procentloft for interbankgebyret pr. transaktion, som er lavere end 0,2 pct., og pålægge et fast maksimalt gebyrbeløb som grænse for den samlede gebyrbetaling, eller
- give betalingstjenesteudbydere mulighed for at anvende et interbankgebyr pr. transaktion på højst 37,5 øre (5 eurocent). Dette interbankgebyr pr. transaktion kan også kombineres med en maksimal procentsats på højst 0,2 pct., forudsat at summen af interbankgebyrer i betalingskortordningen under alle omstændigheder ikke overstiger 0,2 pct. af den samlede årlige transaktionsværdi af de indenlandske debetkorttransaktioner inden for hver betalingskortordning.

Fortsættes ...

²⁷ Interbankgebyret for Dankort-betalinger kan udgøre 0,11-0,20 pct. afhængigt af betalingstypen og kortudsteder, se Dankort, *Interbankgebyrer (link)*. Ifølge Nets udgør interbankgebyret for Dankort-betalinger i fysisk handel i gennemsnit 0,125 pct.

... fortsat

Betalingsstjenesteudbydere må ikke tilbyde eller kræve et interbankgebyr pr. transaktion, som udgør mere end 0,3 pct. af transaktionens værdi for kreditkorttransaktioner. Medlemsstaterne kan for indenlandske kreditkorttransaktioner fastsætte et lavere loft pr. transaktion.

Dankort er omfattet af dansk prisregulering

Ud over de fælles europæiske regler, som regulerer betalingsmarkedet i Danmark, kan erhvervsministeren fastsætte nærmere regler om, at udbyderen af visse typer af betalingsinstrumenter alene kan pålægge betalingsmodtageren at betale et årligt abonnement til dækning af betalingsudbyderens omkostninger til driften af betalingssystemet.⁵ Sådanne regler gælder i Danmark ved fysisk handel og nationale betalingskortordninger, hvis anvendelse omfatter en væsentlig del af det samlede antal transaktioner i Danmark.⁶ I praksis betyder det, at brugen af Dankort i fysisk og betjent handel er den eneste betalingsløsning omfattet af dansk prisregulering.

Det følger af reguleringen, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen hvert andet år skal foretage en omkostningsundersøgelse for driften af Dankort-systemet, der bl.a. fastsætter et indtægtsloft, som kortindløseren, p.t. kun Nets, må opkræve for indløsning af Dankort-betalinger i fysisk og betjent handel. I den seneste omkostningsundersøgelse fra 2023 blev den samlede maksimale opkrævning for henholdsvis 2024 og 2025 fastlagt til 315,2 mio. kr.⁷

¹ Se Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/751 af 29. april 2015 om interbankgebyrer for kortbaserede betalingstransaktioner ([link](#)).

² Se Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, *Vejledning Forretningernes opkrævning af gebyrer, oktober 2022* ([link](#)), samt lov om betalinger § 121 ([link](#)).

³ Se lov om betalinger § 122 ([link](#)).

⁴ Interbankgebyrene er reguleret ensartet i EØS-området, se Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/751 af 29. april 2015 om interbankgebyrer for kortbaserede betalingstransaktioner ([link](#)).

⁵ Se lov om betalinger, § 123, stk. 3 ([link](#)).

⁶ Se Bekendtgørelse om prismodeller for visse typer af betalingsinstrumenter i henhold til § 123, stk. 4 og stk. 5, i lov om betalinger ([link](#)).

⁷ Se Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, *Omkostningsundersøgelse af Dankort i 2023 – Afgørelse* ([link](#)).

Internethandel har højere indløsningsgebyrer end fysisk og betjent handel

Når borgere eller virksomheder bruger deres betalingskort på internettet, fx til e-handel og selvbetjeningsløsninger gennem apps på smartphones, er indløsningsgebyret på tværs af kortmærker og -typer typisk højere end ved kortbetalinger i fysisk og betjent handel. Det skal ses i lyset af, at kortindløseren typisk har højere omkostninger relateret til sikkerhedsforanstaltninger for betalinger på internettet, herunder til to-faktor-godkendelse, fx gennem MitID, samt øgede udgifter til at forebygge og håndtere svindel, som i højere grad sker via betalinger på internettet end i fysisk og betjent handel.²⁸ Kortindløserne kan vælge at varetage disse opgaver selv eller udlicitere dem til tredjepartsleverandører, typisk kortselskaberne.

Desuden har både kortindløserne og pengeinstitutterne flere økonomiske tab som følge af den højere svindel ved internethandel, hvilket bidrager til at øge de samlede omkostninger ved at gennemføre internetbetalinger.

Bevægelsen, hen imod at flere betalinger foretages via internettet, øger dermed butikkernes samlede omkostninger ved at modtage kortbetalinger. Den øgede brug af selvbetjeningsløsninger på smartphones, fx supermarkeds-apps, kan dog også udgøre en besparelse for butikkerne i form af færre kortterminaler og medarbejderlønninger. Disse besparelser skaber formentlig et økonomisk incitament for butikkerne til at implementere og fremme disse løsninger, hvilket også afspejles i deres øgede udbredelse.

²⁸ Se Danmarks Nationalbank, *Svindel og misbrug med digitale betalinger i Danmark, Danmarks Nationalbank Analyse, nr. 7, april 2024* ([link](#)).

Wallet-betalinger tilføjer endnu en aktør og et gebyr til kortbetalingssystemet

I Danmark oplever tech-giganternes wallet-løsninger på mobilen, herunder særligt Apple Pay og Google Pay, hurtig og stigende anvendelse, se boks 7. Det skyldes, at de er nemme og hurtige at anvende samtidig med, at man kan betale uden at medbringe andet end sin mobil, se kapitel 3. Dog introducerer wallet-løsningerne også en ekstra aktør i kortbetalingsprocessen. Det øger kompleksiteten, påvirker de økonomiske incitamenter i kortbetalingssystemet og er alt andet lige medvirkende til, at pengeinstitutterne har større omkostninger ved kortbetalinger.

Udbydere af wallet-løsninger, fx Apple og Google, fungerer som en betalingsinitieringstjeneste, der muliggør kortbetalinger med mobilen. Selvom den underliggende betaling fortsat er en traditionel kortbetaling, der behandles via aktørerne i kortsystemerne, skal en wallet-betaling også gennem wallet-udbyderens systemer. Disse systemer håndterer blandt andet tokenisering for at beskytte betalingsoplysninger.²⁹

Tilføjjelsen af en ekstra aktør medfører ikke kun et ekstra teknisk mellemlid, men også et ekstra transaktionsgebyr i betalingskortsystemet. Det skyldes, at wallet-udbyderne typisk opkræver et procentuelt og særskilt transaktionsgebyr fra kortudstederen for, at kortholderen har anvendt sit betalingskort gennem wallet-løsningen, se figur 27.

Transaktionsgebyret varierer mellem de specifikke wallet-løsninger og de aftaler, der er indgået mellem de kortudstedende pengeinstitutter og wallet-udbyderen. Transaktionsgebyret medfører højere omkostninger for pengeinstitutterne, når deres kunder foretager kortbetalinger gennem wallets. Pengeinstitutterne kan ikke modtage yderligere kompensation fra kortindløserne, da de typisk i forvejen modtager det maksimale interbankgebyr inden for rammerne af den europæiske regulering, se ovenfor og boks 6.³⁰ Den øgede brug af wallet-løsninger mindsker dermed isoleret set pengeinstitutternes indtjening på kortbetalinger.

Ud over transaktionsgebyret har introduktionen af wallet-betalinger også været forbundet med udviklingsomkostninger for pengeinstitutterne. Samtidigt har pengeinstitutterne løbende omkostninger til drift af systemer knyttet til wallet-løsninger. Det gælder både i forhold til internationale kort, Visa og Mastercard, og Dankort. Samlet set er det med til at øge omkostningerne ved kortbetalinger, herunder for butikkerne.³¹

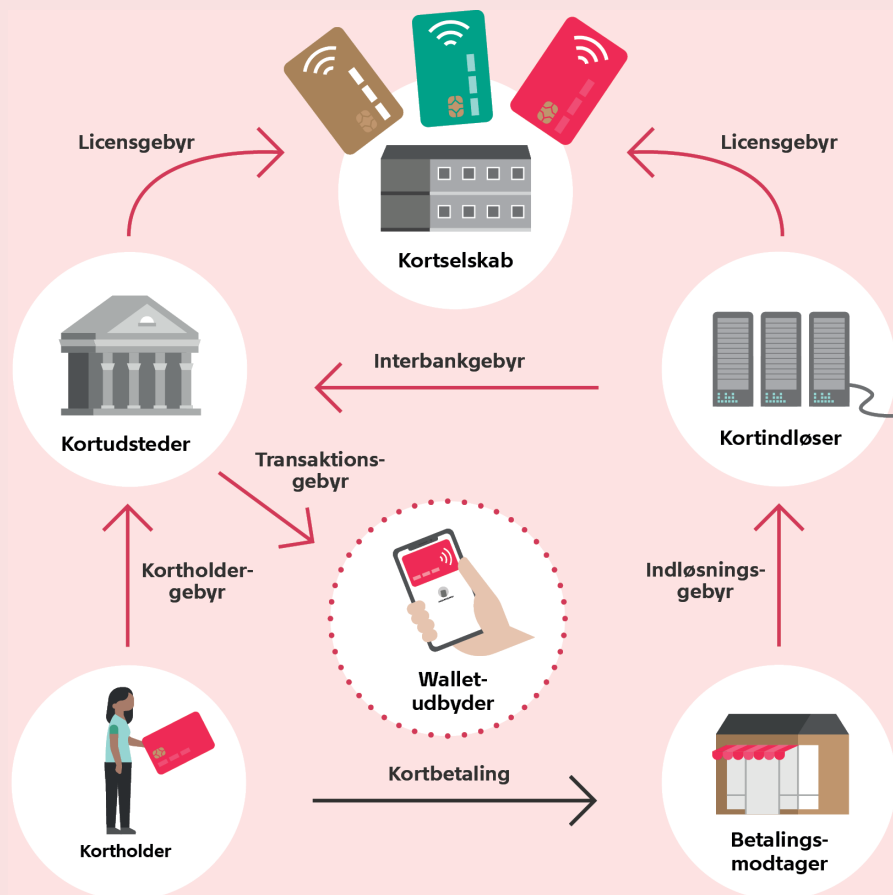
²⁹ En token er i relation til kortbetalinger en digital repræsentation af betalingskortet. I stedet for at bruge kortets faktiske betalingskortoplysninger skabes en unik kode (token), der kan bruges til betaling. Denne token skal brydes (dekrypteres), før at betalingskortoplysningerne er tilgængelige. Dette gør betalinger mere sikre, da kortoplysningerne ikke deles direkte med betalingsmodtageren.

³⁰ Ved Dankort-betalinger modtager de kortudstedende pengeinstitutter i gennemsnit et interbankgebyr på 0,125 pct. Pengeinstitutterne kan derfor kompenseres yderligere for brug af Dankort i wallet-løsninger, men den totale kompensation kan grundet regulering ikke overgå kompensationen ved internationale debetkort.

³¹ Det afspejles bl.a. i, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i den seneste omkostningsundersøgelse af Dankort fra 2023 har medtaget pengeinstitutternes løbende driftsomkostninger knyttet til Apple Pay i omkostningsgrundlaget og deraf i indtægtsrammen for Dankort. Det betyder, at Nets kan fastsætte et højere indløsningsgebyr for forretninger som følge af pengeinstitutternes øgede omkostninger til Apple Pay. Derved kan Nets benytte den øgede indtjening til at kompensere pengeinstitutterne gennem et højere interbankgebyr. Inkluderingen af driftsomkostninger til Apple Pay skyldes, ifølge Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, at mobile betalingsløsninger er blevet en del af infrastrukturen i betalingssystemet sammen med de fysiske kort i den fysiske handel, se Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Omkostningsundersøgelse af Dankortet i 2023 ([link](#)).

FIGUR 27

Wallet-betalinger tilføjer endnu en aktør og et gebyr til betalingskortsystemet

Anm.: De røde pile angiver gebyrer, som betales mellem aktørerne i en kortbetaling. Den stiplede cirkel indikerer, at der i forbindelse med wallet-betalinger er endnu en aktør i kortbetalingssystemet.

BOKS 7

Tech-giganter wallet-betalingsløsninger er blandt de mest udbredte

Tech-giganter som Apple og Google har spillet en central rolle i den hurtige udbredelse af mobilbetalinger, både i Danmark og internationalt. Deres stærke kompetencer inden for digitalisering og teknologi giver dem mulighed for at udvikle løsninger, der er brugervenlige, intuitive og som hurtigt adopteres af forbrugere.

Tech-giganter har udviklet teknologi, som integrerer betalingskort i en digital wallet på smartphones, hvilket giver forbrugere mulighed for at betale ved alene at anvende deres mobil. Biometrisk autentifikation, fx ansigtsgenkendelse eller fingeraftryk, giver en smidigere og mere brugervenlig betalingsoplevelse for mange forbrugere sammenholdt med fysiske betalingskort, som bl.a. kræver brug af pinkode.

Fortsættes ...

... fortsat

Tech-giganterne har særlige kompetencer, som giver dem konkurrencemæssige fordele

Tech-giganternes forretningsmodeller er datadrevne, hvilket giver dem et indgående kendskab til brugernes behov og præferencer. Ved at indsamle data fra deres kerneservices – som hardware, software eller e-handelsplatforme – kan virksomhederne udvikle skræddersyede og effektive løsninger, der tilpasses brugernes ønsker og behov, fx direkte betaling med wallet-løsninger i apps på smartphones. Kombineret med deres store netværk af brugere og teknologiske kompetencer har det muliggjort, at tech-giganter hurtigt har kunnet tiltrække brugere til deres løsninger og har opnået en markant position på mobilbetalingsmarkedet. Derfor kan det forventes, at tech-giganterne i fremtiden kan komme til at spille en endnu større rolle på detailbetalingsmarkedet.

Regulering af tech-giganternes betalingsløsninger

Tech-giganterne fungerer typisk som teknologileverandører i relation til deres betalingsløsninger, fx Apple Pay og Google Pay. Derfor falder de uden for en række centrale bestemmelser i betalingslovgivningen. Det skyldes, at lovgivningen, både i Danmark og i EU, indeholder krav til betalingsudbydere og tredjeparter. Disse regler er dog primært rettet mod pengeinstitutter, betalingsinstitutter og tredjepartsudbydere.

I Europa har der været debat om behovet for at få tech-giganterne omfattet af regulering, herunder også betalingstjenesteregulering. Det skyldes deres unikke position på markedet, evne til hurtigt at påvirke betalingslandskabet og deres voksende og betydelige rolle i betalingsøkosystemet, men også i andre dele af samfundet. Debatten har bl.a. resulteret i implementeringen af Digital Markets Act-forordningen, som bl.a. har til formål at regulere tech-giganternes indflydelse på digitale markeder og fremme fair konkurrence.¹

¹ Se Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/1926 af 14. september 2022 om åbne og fair markeder i den digitale sektor og ændring af direktiv (EU) 2019/1937 og (EU) 2020/1828 (forordning om digitale markeder) ([link](#)).

Brugen af wallet-løsninger på mobilen har reduceret brugen af Dankort

Wallet-betalinger i Danmark sker på nuværende tidspunkt primært ved brug af de internationale betalingskort fra Visa og Mastercard. Det gælder også ved brug af de co-badged Visa/Dankort eller Mastercard Dankort, hvor betalingen primært gennemføres med Visa- eller Mastercard-delen af kortet. Det skyldes, at de fleste pengeinstitutter i dag ikke tilbyder deres kunder at anvende Dankort i Apple Pay eller Google Pay.³²

Det har bl.a. medvirket til, at antallet af Dankort-transaktioner i 2024 var ca. 404 mio. transaktioner lavere end 2019, hvor muligheden for at benytte Apple Pay blev tilgængelig i alle danske pengeinstitutter. Det svarer til en reduktion på godt 32 pct., se figur 28. Det samlede antal korttransaktioner i Danmark er i samme periode forøget med 19 pct.

Den øgede brug af internationale betalingskort, fx Visa og Mastercard, skyldes dog ikke udelukkende introduktionen af wallet-løsningerne, da brugen af de internationale kort har været støt stigende i en længere årrække – også før introduktionen af Apple Pay.

Den øgede brug skal ses i sammenhæng med pengeinstitutternes økonomiske incitament, se ovenfor, og at internationale betalingskort tilbyder flere funktionaliteter, fx saldokontrol og reservation af købsbeløb på kortholderens betalingskonto, samt at flere børn og unge år har fået betalingskort, herunder

³² Danske Bank har muliggjort brugen af Dankort i Apple Pay siden oktober 2022, mens kunder hos Nordea har kunnet anvende Apple Pay siden november 2024. Ingen pengeinstitutter tilbyder brug af Dankort i Google Pay, hvilket afspejler, at Google Pay ikke understøtter brug af co-badged betalingskort.

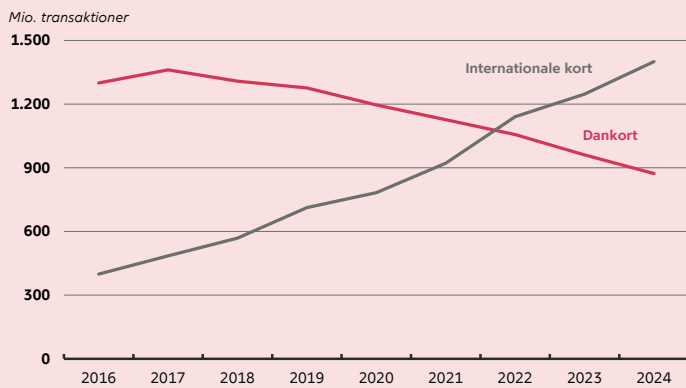
fra Visa og Mastercard.³³ I 2024 var antallet af betalinger med internationale betalingskort ca. 688 mio. transaktioner højere end 2019, hvilket svarer til knap en fordobling. Væksten i det samlede antal korttransaktioner i Danmark er derfor udelukkende drevet af de internationale betalingskort.

Tilsvarende har den samlede omsætning betalt med de internationale betalingskort også været stigende i en længere årrække og var i 2024 ca. 343 mia. kr., hvilket er ca. 70 mia. kr. mere end den samlede omsætning med Dankort, se figur 29.

FIGUR 28

Brugen af internationale betalingskort i Danmark er stigende og fordoblet siden 2019

Samlet antal transaktioner foretaget med betalingskort i Danmark

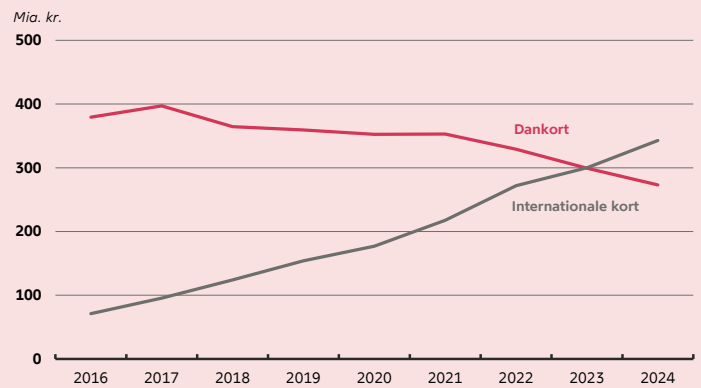
Anm.: Opgørelsen dækker kortbetalinger i fysisk handel, på internettet og selvbetjeningsmiljøer i Danmark.

Kilde: Nets og Danmarks Nationalbank.

FIGUR 29

I 2024 var den samlede kortomsætning med internationale betalingskort i Danmark større end med Dankort

Samlet værdi betalt med betalingskort i Danmark

Anm.: Opgørelsen dækker kortbetalinger i fysisk handel, på internettet og selvbetjeningsmiljøer i Danmark.

Kilde: Nets og Danmarks Nationalbank.

Integration af Dankort i Apple Pay hos flere pengeinstitutter medfører ikke nødvendigvis øget brug af Dankort med det samme

Pengeinstitutterne har været tilbageholdende med at integrere Dankort i Apple Pay. Det kan være en konsekvens af det lavere interbankgebyr, som pengeinstitutterne modtager ved Dankort-betalinger, se ovenfor. Derved har pengeinstitutterne mindre incitament til at investere og afholde omkostninger i forbindelse med integration af Dankort i Apple Pay, da det alt andet lige er mere rentabelt for dem kun at tilbyde deres kunder Apple Pay med internationale kort.

Selvom flere pengeinstitutter har annonceret, at de i 2025 begynder at tilbyde Dankort i Apple Pay, vil det på kort sigt ikke nødvendigvis medføre øget brug af Dankort. Det skyldes, at kunderne formentligt på ny skal integrere deres co-badged Visa/Dankort eller Mastercard Dankort i Apple Pay for at kunne benytte Dankort-delen af kortene. Mange forbrugere vil sandsynligvis først gøre dette i forbindelse med fornyelse af deres betalingskort.

³³ Pengeinstitutterne må som udgangspunkt ikke udstede Dankort til unge under 18 år, da Dankort giver mulighed for overtræk på kortholderens konto, se kapitel 5.

05

Dankort har betydning for strukturerne på det danske kortindløsningsmarked

Dankort blev lanceret i 1983 som en fælles kortbetalingsløsning blandt de danske pengeinstitutter og udviklede sig efterfølgende til at blive et bredt anvendt betalingskort i Danmark.

Dankorts ejerskab har ændret sig gennem årene, og Dankort er i dag ejet af Nets, som er en del af en international italiensk betalingsvirksomhed, Nexi, se boks 8. Nets og Dankort er organisatorisk adskilt, men Nets varetager en række forskellige roller i relation til Dankort, herunder som den eneste indløser af Dankort-betalinger.^{34 35}

Nets' rolle som eneindløser har bl.a. betydet, at Nets er den største kortindløser i Danmark med en markedsandel på mellem 75-80 pct. af det samlede marked for antallet af betalinger indløst i Danmark.³⁶

BOKS 8

Nets og Dankort er i dag ejet af den italienske betalingsvirksomhed Nexi

I 1983 lancerede de danske pengeinstitutter i fællesskab en national kortbetalingsløsning, Dankort. Dankort var ejet af Pengeinstitutternes Købe- og Kreditkortaktieselskab, PKK. Det betød, at alle pengeinstitutter uanset størrelse kunne tilbyde deres kunder et betalingskort, som kunne anvendes i hele Danmark.¹

Dankorts ejerskab har ændret sig flere gange gennem årene. I 1986 fusionerede PKK med Pengeinstitutternes BetalingsSystemer, PBS, som i 2010 blev til Nets efter fusion med det tilsvarende norske selskab Nordito. I 2014 solgte de norske og danske ejerbanker Nets til to amerikanske kapitalfonde og ATP. De solgte i 2021 Nets til den italienske betalingsvirksomhed Nexi.² Dankort har dermed siden 2014 været udenlandsk ejet, mens andre nationale betalingskort typisk er ejet af de nationale kortudstedende banker.³

Nexis primære forretningsområde er indløsning af kortbetalinger og terminalhåndtering. Ejerskabet af et nationalt betalingskort, Dankort, er derfor ét blandt flere forretningsselementer hos Nexi. Det adskiller sig fra andre europæiske kortordninger samt Visa og Mastercard, der er koncentreret om betalingskortsystemet.

¹ Se Danmarks Nationalbank, *Betalingsformidling i Danmark*, juni 2005 ([link](#)).

² Se Nets' pressemeddelelse, 16. juni 2021 ([link](#)).

³ De nationale betalingskort i Norge, Tyskland, Frankrig, Italien, Belgien og Portugal er fortsat bankejede.

³⁴ Europæisk lovgivning fastsætter, at betalingskortselskaber og aktører, der behandler kortbetalingstransaktioner, fx kortindløserne, skal være uafhængige ift. regnskab, organisation og beslutningsprocesser, se Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/751 af 29. april 2015 om interbankgebyrer for kortbaserede betalingstransaktioner ([link](#)).

³⁵ Nets er også eneste udbyder af udsteder- og processeringservices relateret til Dankort for de kortudstedende pengeinstitutter.

³⁶ Det samlede marked dækker både fysiske handel, selvbetjeningsmiljøer og internethandel. Nets' markedsposition skal ses i sammenhæng med, at Nets i dag er eneste indløser af Dankort, som i 2024 udgjorde knap 40 pct. af det samlede antal betalinger i Danmark. Nets' markedsandel har været faldende de seneste år.

Dankort er omfattet af dansk prisregulering

Ud over de generelle fælles europæiske regler, som regulerer betalingsmarkedet i Danmark, er Dankort som den eneste betalingsløsning i Danmark omfattet af dansk prisregulering, se boks 6. Det betyder, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen hvert andet år foretager en omkostningsundersøgelse af driften af Dankort-systemet, der anvendes til at fastsætte den maksimale betaling, som kortindløserne, p.t. kun Nets, må opkræve for indløsning af Dankort-transaktioner i fysisk og betjent handel.³⁷

Omkostningsundersøgelsen fastsætter dermed et indtægtsloft for Nets, som efterfølgende sætter indløsningsgebyrerne for forretningerne baseret på indtægtsloftet og Nets' forventninger til antallet af Dankort-transaktioner i den fysiske og betjente handel i de to kommende år.³⁸ Prisreguleringen tillader, at Nets kan sætte differentierede priser i op til 10 intervaller baseret på forretningernes transaktionsomfang.

Kun fysisk og betjent handel er omfattet af prisreguleringen af Dankort

Eftersom prisreguleringen af Dankort alene fastsætter, hvad Nets må opkræve i fysisk og betjent handel³⁹, kan Nets frit sætte indløsningspriserne for Dankort ved betalinger i visse selvbetjeningsmiljøer, fx billetautomater og på internettet, så længe priserne ikke vurderes at være urimelige.⁴⁰

Fysisk og betjent handel udgør en dalende andel af de samlede Dankort-betalinger. Imidlertid skal indtægterne fra fysisk og betjent handel fortsat finansiere driftsomkostningerne for Dankort-systemet i fysisk handel. Denne dynamik kan resultere i stigende indløsningsgebyrer for Dankort-betalinger i fysisk handel, efterhånden som antallet af transaktioner i fysisk handel falder, mens Nets' samlede omkostninger til driften af Dankort-systemet i fysisk handel stort set har været uændret i de seneste to omkostningsundersøgelser foretaget af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.⁴¹

Hvis det politiske ønske er at sikre billige betalinger i forretningerne, og det fortsat ønskes at prisregulere Dankort, kan det give mening at inkludere Dankort-betalinger på internettet og alle selvbetjente miljøer i prisreguleringen fremover for at undgå, at færre Dankort-betalinger i fysisk og betjent handel resulterer i øgede omkostninger for forretningerne ved at modtage Dankort-betalinger, se kapitel 6. Reguleringen skal dog holdes op mod de ulemper, som prisregulering generelt medfører.

Regulering gør Dankort-betalinger billige for fysiske forretninger

Dankort er i langt de fleste tilfælde det billigste betalingskort at modtage for forretningerne i fysisk og betjent handel. Det skal ses i lyset af prisreguleringen,

³⁷ Omkostningerne til driften af Dankort består både af pengeinstitutternes omkostninger til at udstede Dankort, fx kortproduktion, transaktionsbehandling og kundeservice, og Nets' omkostninger til at indløse Dankort-transaktioner, hvilket primært dækker it-omkostninger og løbende vedligehold, se yderligere Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Omkostningsundersøgelse af Dankort i 2023 – Afgørelse, januar 2024 ([link](#)).

³⁸ Indløsningsgebyret kan ændres i den toårige periode, hvis fx antallet af transaktioner eller betalingsmodtagere er mindre eller større end forventet, se Bekendtgørelse om prismodeller for visse typer af betalingsinstrumenter i henhold til § 123, stk. 4 og stk. 5, i lov om betalinger ([link](#)).

³⁹ Se Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Betalingsrapport 2024 ([link](#)).

⁴⁰ I 2023 stadfæstede Højesteret to afgørelser fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om, at Nets i en årrække havde taget for høje gebyrer fra netbutikker ved Dankort-betalinger, se afgørelserne og den endelige dom ([link](#)).

⁴¹ Se Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Omkostningsundersøgelse af Dankort i 2023 – Afgørelse, januar 2024 ([link](#)).

som også betyder, at indløsningspriserne for Dankort er fuldt transparente og tilgængelige for alle.⁴²

Indløsningsgebyret for Dankort i fysisk og betjent handel er i gennemsnit 0,20 pct. af den samlede transaktionsværdi, dvs. hvis en kunde betaler 500 kr. med Dankort, skal forretningen betale 1 kr. til Nets for at få indløst Dankort-betalingen. Størrelsen på indløsningsgebyret for den enkelte forretning bestemmes primært ud fra forretningernes transaktionsomfang de seneste fire kvartaler og udgør 0,17-0,50 pct. af den samlede transaktionsværdi, se tabelbilag 1.

Indløsningsgebyrerne for Dankort har i en årrække ligget stabilt, men steg i 2024 med ca. 9 pct. i gennemsnit pr. betaling, selvom Nets' indtægtsramme for Dankort-indløsning for 2024 og 2025 blev reduceret med ca. 30 pct. Prisstigningerne skyldes ifølge Nets, at antallet af transaktioner er faldet mere end omkostningerne til driften.⁴³ Trods de nylige prisstigninger er Dankort fortsat billigst for de fleste forretninger, da indløsningsgebyret for internationale betalingskort typisk udgør 0,5-1,5 pct. af transaktionsværdien.⁴⁴ Prisforskellen skal dog ses i lyset af, at de internationale betalingskort kan anvendes globalt og tilbyder flere funktionaliteter, såsom saldokontrol, mulighed for tilpasning af forbrugsgrænser og geografisk kortspærring.⁴⁵

Ved køb af varer og tjenester på internettet og i selvbetjente automater er Dankort-priserne ikke omfattet af prisregulering. Nets opkræver et fast indløsningsgebyr på 0,32 pct. af transaktionsprisen for internetkøb og 0,50 kr. for køb i selvbetjente automater.⁴⁶

Reguleringen kan reducere incitamenterne til investering i Dankort

Omkostningsreguleringen af Dankort kan reducere både Nets' og andre aktørers, herunder pengeinstitutternes, incitament til at investere i Dankort, se kapitel 4. Det skyldes, at indtægtsrammen, og dermed det indløsningsgebyr, som Nets kan opkræve hos butikkerne, alene dækker driftsomkostningerne ved Dankort-systemet, se boks 6. Det begrænser alt andet lige Nets' muligheder for at dække egne omkostninger til større investeringer i opdateringer og moderniseringer af Dankort og at give økonomiske incitament til at fremme investeringer i udvikling hos andre aktører, herunder specifikt pengeinstitutterne, se også kapitel 4. Det kan være en medvirkende årsag til, at Dankort i dag, modsat de internationale debetkort fra Visa og Mastercard, ikke tilbyder funktioner såsom online saldokontrol, hvilket giver kortholderen mulighed for overtræk.⁴⁷ Pengeinstitutterne kan derfor som udgangspunkt ikke udstede Dankort til unge under 18 år, da mindreårige ikke må stifte gæld.⁴⁸

Afgrænsningen af driftsomkostninger, der kan dækkes ifølge reguleringen, inkluderer som udgangspunkt ikke investeringer i at gøre Dankort mere sikkert og robust, herunder over for fx cyberangreb og nye former for svindel. Det

⁴² Se *Priser for Dankortaftaler* ([link](#)).

⁴³ Se Nets' pressemeddelelse fra 25. marts 2025, *Færre transaktioner medfører højere priser på Dankort* ([link](#)).

⁴⁴ Baseret på offentligt tilgængelige listepriser og Dankort-prisberegner ([link](#)).

⁴⁵ Se fx Danmarks Nationalbank, *Svindel og misbrug med digitale betalinger i Danmark*, *Danmarks Nationalbank Analyse*, nr. 7, april 2024 ([link](#)).

⁴⁶ Betalinger i selvbetjente automater, fx billetautomater, er kendetegnet ved en stor andel af betalinger med lav værdi. Ved betalinger under 250 kr. udgør 0,50 kr. et højere indløsningsgebyr end 0,20 pct., som er det gennemsnitlige indløsningsgebyr for Dankort-betalinger i fysisk og betjent handel. Tilsvarende udgør 0,50 kr. et højere indløsningsgebyr end de 0,32 pct. for internetkøb ved betalinger under ca. 156 kr.

⁴⁷ Dankort er et debetkort, som fungerer 'offline-to-issuer'. Det betyder, at transaktioner med Dankort foretages uden onlinekontrol af, om der er dækning på den underliggende konto hos kortudstederen i realtid.

⁴⁸ Nogle pengeinstitutter tilbyder Dankort til unge under 18 år, såfremt forældre eller værge hæfter for et eventuelt overtræk.

mindsker alt andet lige Nets' og pengeinstitutternes økonomiske incitamenter til at foretage disse investeringer.

Dankort giver Nets en særlig markedsposition som kortindløser

Nets' rolle som eneindløser af Dankort bevirker, at Nets er attraktiv for forretningerne, da de er den eneste kortindløser, der både kan tilbyde indløsning af Dankort, som typisk er det billigste kort for forretningerne, og internationale betalingskort.⁴⁹

Det kan have bidraget til, at Nets i 2024 fortsat havde en markedsandel på mellem 75-80 pct. af indløsningen af det samlede antal kortbetalinger i Danmark, selvom antallet af Dankort-betalinger er faldet betydeligt og udgjorde 39 pct. af det samlede antal kortbetalinger i 2024, se figur 28.

Det kan samtidigt have bevirket, at andre kortindløser ikke er blevet valgt, selvom de har kunnet tilbyde lavere priser for indløsning af de internationale kort, fx Visa og Mastercard. I givet fald kan det medføre, at de samlede omkostninger ved at modtage kortbetalinger for forretningerne i Danmark, dvs. både Dankort og internationale betalingskort, er højere, end hvad der ville have været tilfældet i en situation med flere indløser af Dankort.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen konkluderede i en betalingsrapport fra efteråret 2024, at danske forretninger i gennemsnit kan spare ca. 40 pct. på kortindløsningsgebyrer, når der betales med internationale betalingskort, hvis de vælger den billigste kortindløser frem for den dyreste, se boks 9.

Selv mindre reduktioner i indløsningsgebyrerne for betalinger med internationale betalingskort kan give besparelser for forretninger og i sidste ende forbrugerne. Det skyldes, at den samlede kortomsætning med internationale betalingskort i Danmark i fysisk handel er steget betydeligt og i 2024 beløb sig til ca. 256 mia. kr. Det vil sige, at for hver 0,10 procentpoint indløsningsgebyret i gennemsnit bliver lavere, ville de danske forretninger i 2024 alt andet lige have kunnet sparet ca. 256 mio. kr.

Hvis der kommer flere kortindløser, der tilbyder at indløse Dankort, er det sandsynligt, at markedsandelene på det danske kortindløsningsmarked bliver mindre koncentreret, da flere kortindløser har mulighed for at kunne tilbyde en samlet pakke af kortindløsning, bestående af både Dankort og internationale betalingskort. Det kan potentielt reducere forretningernes omkostninger ved at modtage kortbetalinger.

⁴⁹ Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har vurderet, at andre kortindløseres mulighed for at opnå en tilstrækkelig markedsandel til at kunne tilbyde konkurrencedygtige priser er begrænset af, at forretningerne foretrækker at indgå aftale med én kortindløser, som både kan tilbyde Dankort og internationale betalingskort, se Konkurrencerådets afgørelse 29. august 2018 ([link](#)).

BOKS 9

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen indikerer, at der er manglende konkurrence på markedet for internationale betalingskort

I modsætning til Dankort er indløsningsgebyrerne for de internationale betalingskort, som Visa og Mastercard, ikke omfattet af prisregulering. Det betyder, at kortindløserne frit kan sætte indløsningsgebyrerne for de internationale betalingskort, så længe gebyrerne ikke strider mod lov om betalinger § 122, stk. 1, der forbyder urimeligt høje priser og avancer i forbindelse med gennemførelsen af betalingstransaktioner.¹ Det bevirker, at det kan være svært at sammenligne kortindløsningspriserne for internationale betalingskort på tværs af kortindløser og landegrænser, da priserne bl.a. er afgjort af forhandling mellem betalingsmodtager og kortindløser.

I Danmark er det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, som fører tilsyn med konkurrencesituationen på kortbetalingsmarkedet samt forbuddet mod urimelige priser. Bestemmelsen vedrørende forbuddet mod urimelige gebyrer er ifølge Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen nødvendig, da der ikke er skabt fuld og reel konkurrence på betalingskortområdet i Danmark.²

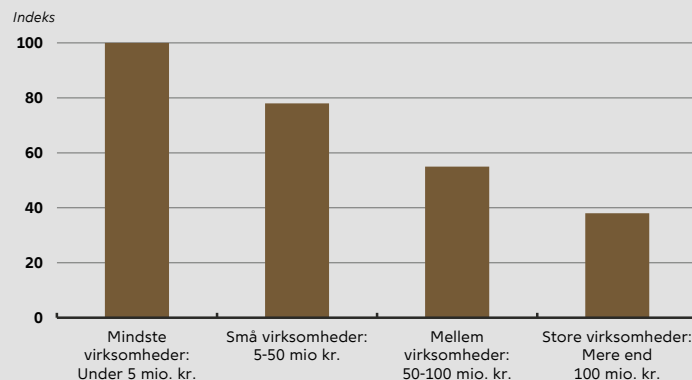
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har i efteråret 2024 udgivet en betalingsrapport, som bl.a. sætter fokus på indløsningsgebyrerne i forretningerne, når der betales med internationale betalingskort.³ Ifølge rapporten kan forretninger og andre betalingsmodtagere i gennemsnit spare 40 pct. på kortindløsningsgebyret, hvis de vælger den billigste kortindløser frem for den dyreste.

Fortsættes ...

FIGUR B1

De mindste betalingsmodtagere betaler gennemsnitligt mest for kortindløsning af betalinger med internationale kort

Relative priser for kortindløsning blandt betalingsmodtagerne grupperet efter kortomsætning med internationale betalingskort

Anm.: Af hensyn til fortrolighed har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen beregnet et simpelt gennemsnit på tværs af kortindløsere for hver gruppering af betalingsmodtagere og yderligere normeret, så det beregnede simple gennemsnit af indløsningsgebyret for de mindste betalingsmodtagere er sat til indeks 100. Beregningen er baseret på en stikprøve blandt kortindløsere i Danmark, som sammen har en markedsandel (målt i værdi) på 60-85 pct.

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Betalingsrapport 2024 ([link](#)).

... fortsat

De mindste forretninger betaler mest for kortindløsningen

De fleste kortindløsere af internationale betalingskort tilbyder, ligesom ved Dankort-betaling, differentierede indløsningsgebyrer, som primært afhænger af betalingsmodtagerens kortomsætning. Ifølge Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens seneste betalingsrapport var det gennemsnitlige indløsningsgebyr for betalingsmodtagere med en årlig omsætning på mindre end 5 mio. kr. ca. 2,5 gange højere end for virksomheder med en årlig omsætning på mere end 100 mio. kr., se figur B1. Ifølge Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan prisforskellen mellem de små og store betalingsmodtagere ikke forklares ud fra forskelle i de produkter, som de forskellige størrelser af forretninger køber, da den basale betalingstjeneste, kortindløsning, er den samme.

Forskellen i indløsningsgebyrerne skal yderligere ses i lyset af, at kortindløserens omkostninger til andre aktører i kortbetalingssystemet stort set er uafhængige af betalingsmodtagerens kortomsætning. Det betyder, at forskellen i indløsningsgebyrerne alene resulterer i en varierende bruttomargin hos kortindløserne, se figur B2.

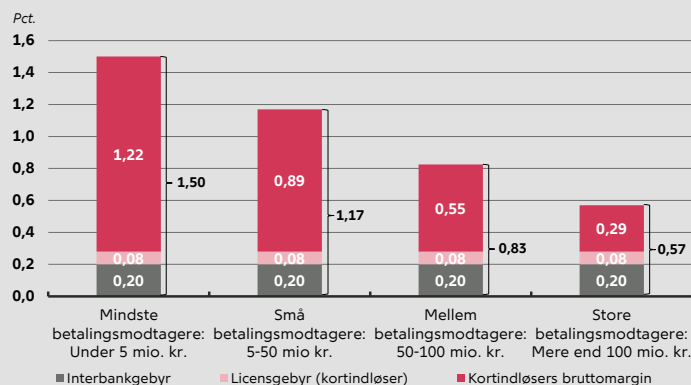
Med udgangspunkt i offentligt tilgængelige listepriser og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens indeksering af indløsningsgebyrer på tværs af forskellige betalingsmodtagere kan der opstilles skøn for kortindløsernes relative bruttomargin, se figur B2.⁴

Samlet indikerer skønnene for kortindløsernes bruttomargin grupperet efter betalingsmodtagerens kortomsætning, at kortindløserne har mere forhandlingsstyrke overfor de mindste forretninger.

FIGUR B2

Kortindløsernes fortjeneste ved indløsning af internationale debetkort skønnes at være højere hos de mindste forretninger

Gennemsnitlige indløsningsgebyrer grupperet efter betalingsmodtagerens omsætning fordelt på delkomponenter

Anm.: Figuren er beregningsteknisk konstrueret med udgangspunkt i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens estimater (figur B1 ovenfor) samt offentligt tilgængelige indløsningspriser og licensgebyrer til kortselskaber. Det antages, at de mindste betalingsmodtagere betaler et indløsningsgebyr tæt på listepriserne. Det antages yderligere, at kortindløserne betaler det maksimalt tilladte interbankgebyr til kortudstederen (0,2 pct.) og det højeste licensgebyr (0,08 pct.) til kortselskabet.

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Nets og egne beregninger.

¹ Ifølge lov om betalinger § 122 er priser og avancer urimelige hvis de er højere, end hvad der ville være tilfældet under virksom konkurrence, se yderligere i boks 3.

² Se Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Betalingsrapport, 2022 ([link](#)).

³ Se Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Betalingsrapport, 2024 ([link](#)).

⁴ Følsomhedsberegninger viser, at et mindre, gennemsnitligt indløsningsgebyr for de mindste forretninger, resulterer i en større relativ forskel for kortindløserens bruttomargin mellem de mindste og største forretninger.

Dankort skønnes ikke længere at være det billigste betalingskort for samfundet

I regi af Betalingsrådet har Nationalbanken senest i 2016 undersøgt de samfundsmæssige omkostninger ved betalinger.⁵⁰ Undersøgelsen viste bl.a., at der er betydelige stordriftsfordele ved kortbetaling grundet høje faste omkostninger til betalingsinfrastruktur, især it-systemer.⁵¹

Kortbetalingsløsninger, som anvendes meget, har derfor lavere gennemsnitlige samfundsomkostninger pr. betaling.

I 2016 blev de samlede samfundsomkostninger for alle kortbetalinger på tværs af fysisk handel og internettet opgjort til ca. 2,4 mia. kr. Desuden viste undersøgelsen i 2016, at Dankort var den billigste betalingsløsning for samfundet med en gennemsnitlig samfundsomkostning på ca. 2,4 kr. pr. betaling. Til sammenligning var samfundsomkostningen ca. 4,1 kr. for de internationale debetkort, fx Visa Debit og Mastercard Debit. Siden 2016 er der dog sket betydelige forskydninger på kortbetalingsmarkedet i Danmark. Det skyldes bl.a. introduktionen af wallet-betalinger, fx Apple Pay og Google Pay, som har bidraget til at reducere brugen af Dankort til fordel for de internationale debetkort, se kapitel 4.

Antallet af Dankort-betalinger i fysisk og betjent handel er faldet fra ca. 1,1 mia. transaktioner i 2016 til ca. 700 mio. transaktioner i 2024. Det bevirker alt andet lige, at de gennemsnitlige samfundsomkostninger ved Dankort er steget, da de faste omkostninger til at drive Dankort-systemet dermed bliver fordelt på færre transaktioner. Modsat er antallet af internationale debetkorttransaktioner næsten firedoblet fra ca. 300 mio. transaktioner i 2016 til godt 1,1 mia. transaktioner i 2024. Det mindsker isoleret set de gennemsnitlige samfundsomkostninger pr. betaling for de internationale debetkort. En betaling med Dankort skønnes derfor ikke længere at være det billigste betalingskort for samfundet, se figur 30.⁵² Det bemærkes, at dette skøn er forbundet med en vis usikkerhed, da data vedrørende omkostninger er indhentet i forbindelse med undersøgelsen fra 2016.

Baseret på omkostningsundersøgelsen fra 2016 viser beregninger desuden, at de gennemsnitlige samfundsomkostninger pr. betaling med internationale debetkort alt andet lige er lavere for samfundet end for Dankort til ethvert givet antal korttransaktioner op til 1,2 mia. betalinger. Det illustreres ved, at op til 1,2 mia. korttransaktioner ligger omkostningskurven for de gennemsnitlige samfundsomkostninger pr. betaling for de internationale debetkort under den tilsvarende kurve for Dankort, se figur 31. Det indikerer, at Dankorts historiske rangering som den billigste betalingsløsning for samfundet alene har været et resultat af, at der i 2016 blev gennemført flere betalinger med Dankort end med de internationale debetkort.

⁵⁰ De samfundsmæssige omkostninger ved betalinger omfatter de interne ressourceomkostninger hos aktørerne involveret i betalingen, fx den tid, det tager for betaleren at gennemføre en betaling. Samfundsomkostninger omfatter *ikke* gebyrer til andre aktører, som er involveret i betalingen, idet en udgift for én part vil være en indtægt for en anden. Det betyder fx, at butikernes indløsningsgebyr ved kortbetalinger ikke indgår i samfundsomkostningen, da de er en indtægt for kortindløserne. De samfundsmæssige omkostninger er altså ikke udtryk for de enkelte parter private udgifter ved betalinger.

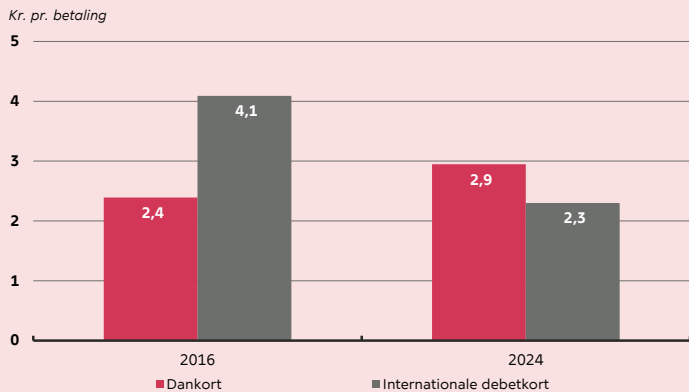
⁵¹ Se Analyse fra Betalingsrådet: Der er betydelige stordriftsfordele ved betalinger, marts 2019 ([link](#)).

⁵² De faste omkostninger til at drive både Dankort-systemet og de internationale betalingskort kan have ændret sig siden 2016, men såfremt ændringerne har været omtrent de samme, vil Dankort ikke længere være det billigste betalingskort for samfundet. Beregningerne skal alene illustrere, at de samfundsmæssige omkostninger afhænger af antallet af transaktioner. En nærmere bestemmelse af de konkrete niveauer for samfundsomkostningerne ved kortbetalinger med bestemte korttyper og -mærker i 2024 vil kræve en ny detaljeret dataindsamling, da udviklingen i omkostningsniveauerne er ukendt.

FIGUR 30

Dankort skønnes ikke længere at være det billigste betalingskort for samfundet

Gennemsnitlige samfundsomkostninger pr. kortbetaling

Anm.: De samfundsmæssige omkostninger for 2024 er beregnet som et kontraktisk scenarie med udgangspunkt i omkostningsniveauet i 2016 fordelt på transaktionsværdierne for 2024.

Kilde: Beregninger på baggrund af Betalingsrådets omkostningsundersøgelse 2016.

FIGUR 31

Den gennemsnitlige samfundsomkostning falder, jo flere korttransaktioner der foretages

Gennemsnitlige samfundsomkostninger pr. kortbetaling

Anm.: Se anmærkning til figur 30 for yderligere detaljer. De faste omkostninger til at drive både Dankort-systemet og de internationale betalingskort kan have ændret sig siden 2016, men såfremt ændringerne har været omtrent de samme, vil Dankort ikke længere være det billigste betalingskort for samfundet. Beregningerne skal alene illustrere, at de samfundsmæssige omkostninger afhænger af antallet af transaktioner. En nærmere bestemmelse af de konkrete niveauer for samfundsomkostningerne ved kortbetalinger med bestemte korttyper og -mærker i 2024 vil kræve en ny detaljeret dataindsamling, da udviklingen i omkostningsniveauerne er ukendt.

Kilde: Beregninger på baggrund af Betalingsrådets omkostningsundersøgelse 2016.

06

Kommende politiske tiltag på kortbetalingsmarkedet

De foregående kapitler viser, at det danske detailbetalingsmarked har gennemgået store forandringer i løbet af få år. De internationale betalingskort fra Visa og Mastercard anvendes i dag i stigende omfang, mens brugen af Dankort er faldende. Det skyldes bl.a. den øgede brug af wallet-løsninger på mobilen, som ud over at have påvirket borgernes betalingsadfærd og -præferencer, også har påvirket de underliggende strukturer på det danske kortbetalingsmarked, se kapitel 4.

Udviklingen på kortbetalingsmarkedet har tydeliggjort, at det er relevant at tilpasse den nuværende regulering for at forbedre rammerne for kortbetalingsmarkedet i Danmark, bl.a. for at understøtte, at kortbetalinger også i fremtiden er sikre, effektive og robuste.

Som følge af forskydningerne på kortbetalingsmarkedet samt Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens betalingsrapport, der indikerer manglende konkurrence på det danske kortbetalingsmarked, se kapitel 5, har erhvervsministeren konkluderet, at der er behov for at sikre, at Dankort kan følge med udviklingen, så det fortsat kan være et attraktivt alternativ til de internationale betalingskort.⁵³

På baggrund af regeringens ønske om at fremtidssikre Dankort har Finanstilsynet i slutningen af 2024 sendt en lovændring vedrørende udbydere af betalingstjenesters adgang til betalingssystemer i høring. Forslaget skal bl.a. sikre, at andre kortindløsere end Nets fremover får mulighed for at indløse Dankort, se boks 10.

BOKS 10

Forslag til ændring af lov om betalinger skal sikre bedre konkurrencevilkår for kortindløsning i Danmark

Finanstilsynet sendte den 20. december 2024 forslag til ændring af lov om betalinger § 64 i høring.¹ Erhvervsministeriet fremfører i bemærkningerne til lovforslaget, at ændringen skal præcisere, at betalingssystemer fremover skal give udbydere af betalingstjenester adgang til deres betalingssystemer på objektive, ikke-diskriminerende og proportionale vilkår. Erhvervsministeriet forklarer derudover, at ændringen bl.a. skal sikre lige konkurrencevilkår for indløsning af fx Dankort.

I forslaget fremfører Erhvervsministeriet, at lovforslaget er det første af flere endnu ikke offentliggjorte initiativer, der skal sikre bedre rammevilkår for både indløserne, betalingsordninger, forretninger og forbrugere på markedet for kortbetalinger i Danmark. Erhvervsministeriet varsler ligeledes, at de kommende initiativer også vil bestå i en ændring i den danske prisregulering, som i dag alene omfatter Dankort.

¹ Se Udkast til lov om ændring af lov om finansiel virksomhed, lov om forvaltere af alternative investeringsforeninger, hvidvaskloven, fondsmæglerloven, lov om kapitalmarkeder, lov om forsikringsvirksomhed og forskellige andre love (link).

⁵³ Se pressemeddelelse fra Erhvervsministeriet, *Erhvervsminister: Mere konkurrence på betalingsmarkedet*, september 2024 (link).

Flere indlødere af Dankort kan reducere forretningernes samlede omkostninger ved at modtage kortbetalinger

Dankort er som følge af prisregulering billigt at modtage for forretningerne, se kapitel 5. I dag er Nets eneindløser af Dankort og dermed den eneste indløser, der kan tilbyde en samlet pakke med indløsning af både Dankort og internationale betalingskort, fx Visa og Mastercard. Det kan være medvirkende til, at Nets i dag har en markedsandel på mellem 75-80 pct. af indløsning af det samlede antal kortbetalinger i Danmark, selvom Dankort kun udgør omkring 39 pct. af det samlede antal korttransaktioner, se også kapitel 5.

Hvis flere kortindlødere fremover kan tilbyde indløsning af Dankort, kan det potentielt skabe et nedadgående pres på de samlede omkostninger ved at modtage kortbetalinger for forretninger i Danmark. Det gælder særligt for de internationale betalingskort, som ikke er underlagt prisregulering. Derudover kan flere indlødere af både Dankort og internationale kort, fx Visa og Mastercard, bevirke, at flere forretninger kommer til at tage imod Dankort. Det gælder fx de forretninger, som i dag har indgået aftale om kortindløsning med andre indlødere end Nets, og derfor ikke kan tage imod Dankort, medmindre de indgår flere aftaler om kortindløsning. Ændringen kan dermed være med til at understøtte, at flere betalinger fremover gennemføres som Dankort-betalinger. Isoleret set kan det potentielt føre til, at Dankort bliver billigere for forretningerne, da det reguleringsbestemte omkostningsgrundlag skal fordeles på flere betalinger.

Nets vil dog have omkostninger forbundet med at åbne Dankort-systemet op for andre indlødere. Såfremt disse omkostninger vil indgå i omkostningsgrundlaget, vil det isoleret set medføre et højere indløsningsgebyr for forretninger ved Dankort-betalinger.

Justeringer i dansk prisregulering kan gøre Dankort mere robust

Erhvervsministeriet har ud over forslaget til lovændringen vedrørende andre kortindløseres adgang til Dankort varslet flere kommende initiativer, herunder justeringer i den danske prisregulering, se boks 10.

I den forbindelse kan det være relevant at justere i omkostningsgrundlaget og udvide prisreguleringen til også at omfatte Dankort-transaktioner på internettet og selvbetjente miljøer, da kortbetalingsmarkedet har ændret sig væsentligt siden rammerne for den nuværende prisregulering blev indført i 2005.⁵⁴

For eksempel kan det være relevant at overveje at medtage udviklingsomkostninger i omkostningsgrundlaget, som udgør den regulatoriske indtægtsramme for betalinger med Dankort, se kapitel 5. Det kan bidrage til at fremtidssikre Dankort. Det afspejler, at en højere indtægtsramme kan give aktørerne i Dankort-systemet, herunder Nets og pengeinstitutterne, et øget incitament til løbende udvikling og innovation. Det kan gøre Dankort mere robust, bl.a. over for cyberangreb og nye former for svindel. En udvidelse af omkostningsgrundlaget vil dog isoleret set øge indløsningsgebyret for betalinger med Dankort.

Den nuværende prisregulering omfatter alene indløsningspriserne i fysisk og betjent handel, dvs. ikke betalinger på internettet og i visse selvbetjeningsmiljøer, fx billetautomater. Det betyder, at omkostningerne til driften af Dankort-systemet i fysisk handel løbende bliver fordelt på færre betalinger, idet den fysiske og betjente handel udgør en dalende andel af de samlede Dankort-betalinger. Hvis det politiske ønske er at sikre lave omkostninger for forretningerne ved at modtage Dankort-betalinger, og det

⁵⁴ Se *Bekendtgørelse om beregning af det årlige abonnement i henhold til § 14, stk. 3, i lov om visse betalingsmidler (link)*.

fortsat ønskes at prisregulere Dankort, kan det derfor være relevant at overveje, hvorvidt Dankort-betalinger på internettet og i alle selvbetjente miljøer fremover skal omfattes af prisreguleringen. Reguleringen skal dog holdes op mod de ulemper, som prisregulering generelt medfører.

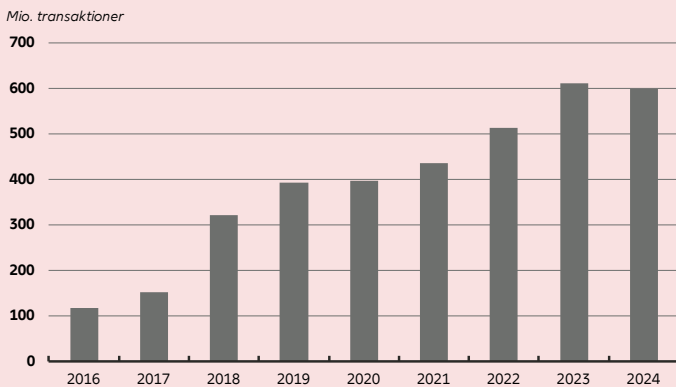
07 Straksbetalinger kan gøre detailbetalinger mere effektive og robuste

I 2024 blev der foretaget ca. 600 mio. straksbetalinger, se figur 32. Det svarer til, at hver borger i gennemsnit foretager 100 straksbetalinger årligt. Det skyldes særligt den hyppige anvendelse af MobilePay til betalinger mellem privatpersoner, se kapitel 3. Straksbetalinger anvendes dog til en begrænset del af borgernes betalinger i fysiske butikker og på internettet. I 2024 udgjorde betalinger til forretningerne baseret på kontooverførsler, herunder særligt straksbetalinger, ca. 6 pct. af de samlede digitale betalinger, se figur 33.

En større udbredelse af betalingsløsninger baseret på straksbetalinger kan bidrage til at øge effektiviteten og robustheden af borgernes betalinger i både fysisk handel og på internettet. Det skyldes, at betalingsløsninger baseret på straksbetalinger kan involvere færre aktører, samt anvender en anden og særskilt infrastruktur end andre udbredte betalingsløsninger, herunder betalingskort.

FIGUR 32

Antallet af straksbetalinger er femdoblet siden 2016

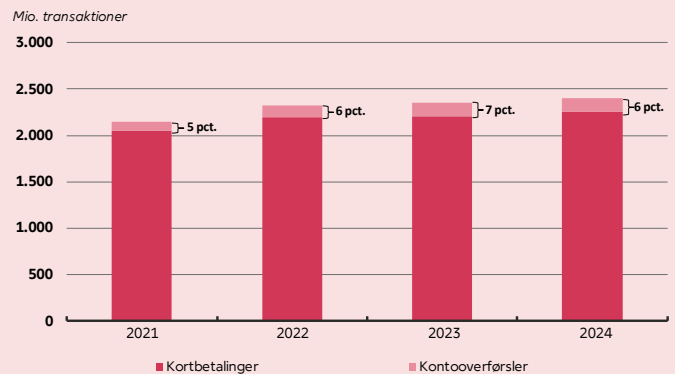

Anm.: Antallet af straksbetalinger steg særligt fra 2017 til 2018, hvor MobilePay begyndte at anvende straksbetalinger, se også kapitel 3.
Kilde: Danmarks Nationalbank.

FIGUR 33

Kontooverførsler anvendes i begrænset omfang til betalinger i fysiske forretningerne og på internettet

Andel af digitale betalinger i forretningerne, selvbetjente miljøer og på internettet baseret på kontooverførsler, herunder særligt straksbetalinger

Anm.: Det samlede antal digitale betalinger er beregnet som summen af det samlede antal kortbetalinger og mobilbetalinger baseret på kontooverførsler.
Kilde: Danmarks Nationalbank.

Betalingsløsninger baseret på straksbetalinger kan involvere få aktører

Hvis mobilbetalinger i fremtiden i større grad baseres på straksbetalinger, både i fysisk handel og ved køb på internettet, vil det potentielt kunne bidrage til mere effektive detailbetalinger. Det skyldes, at mobilbetalingsløsninger baseret på

straksbetalinger kan designes, så de involverer få aktører, se stiliseret eksempel i figur 34. Det betyder, at færre aktører skal indgå i betalingen og honoreres for behandlingen af betalinger baseret på straksbetalinger sammenlignet med betalinger baseret på betalingskort, herunder wallet-betalinger, se kapitel 4. Derfor synes straksbetalinger at have potentiale til at kunne blive et billigere, eller mindst lige så billigt, alternativ til eksisterende betalingsløsninger, fx fysiske betalingskort eller wallet-betalinger.

FIGUR 34

Mobilbetalingsløsning baseret på straksbetalinger kan involvere færre aktører og gebyrer end kortbetalinger

Stiliseret betalingsflow og gebyrstruktur for en mobilbetalingsløsning baseret på straksbetalinger

Anm.: I det stiliserede eksempel forbinder en mobilbetalingsløsning baseret på straksbetalinger betaleren og betalingsmodtageren. Betalingsløsningen anvender telefonens NFC-teknologi, hvorved betaleren kan betale på samme måde som ved wallet-løsninger, såsom Apple Pay og Google Pay, mens betalingen foretages direkte mellem betalerens og betalingsmodtagerens (forretningens) pengeinstitutter. Den røde pil indikerer, at der kun betales ét transaktionsgebyr fra betalingsmodtageren til udbyderen af mobilbetalingsløsningen. Udbyderen af mobilbetalingsløsningen kan desuden anvende økonomiske incitamenter målrettet kommercielle samarbejdspartnere for at udbrede deres løsning. Dette vil dog isoleret set bidrage til en mindre omkostningseffektiv betalingsløsning, da flere aktører i så fald skal honoreres. Udover afsenderbank, modtagerbank, betaler og betalingsmodtager vil clearing- og afviklingssystemer også indgå som aktører ved mobilbetalinger baseret på straksbetalinger.

Samtidigt foretages straksbetalinger øjeblikkeligt og direkte mellem betaler og betalingsmodtagers bankkonto. Det betyder, at betalingsmodtageren har det betalte beløb til rådighed få sekunder efter, at betaleren har foretaget betalingen. Betalingsløsninger baseret på straksbetalinger giver dermed forretninger mulighed for hurtigere adgang til likviditeten fra omsætningen – både indenfor og udenfor bankernes åbningstid.⁵⁵ For forbrugerne giver straksbetalinger en direkte og gennemsigtig betalingsoplevelse, der minder om betalinger med kontanter, da betalerens konto debiteres øjeblikkeligt, hvilket betaleren kan se med det samme i sin mobil- eller netbank.

Større udbredelse af flere forskellige betalingsløsninger kan øge robustheden af detailbetalinger i Danmark

Selvom de eksisterende betalingsløsninger løbende bliver mere sikre og robuste, kan man på samfundsniveau opnå et mere modstandsdygtigt betalingssystem ved at fremme anvendelsen og udbredelsen af betalingsløsninger baseret på forskellig betalingsinfrastruktur. Det skyldes, at borgerne derved har adgang til flere forskellige betalingsløsninger, som kan sikre kontinuiteten af betalinger: Hvis én betalingsløsning i en kortere eller længere periode ikke er tilgængelig, har borgere og forretninger fortsat adgang til andre løsninger, som de nemt kan anvende.⁵⁶ Det kræver dog, at der findes flere forskellige løsninger på markedet, som har en høj grad af udbredelse og benytter en anden infrastruktur.

Større udbredelse af betalingsløsninger baseret på straksbetalinger i forretningerne kan derfor medvirke til at øge robustheden af detailbetalingerne i Danmark. Det skyldes, at straksbetalinger anvender en anden og særskilt infrastruktur end kortbetalinger og kontanter. Det vil reducere afhængigheder af specifikke betalingskortnetværk og mindske sårbarheden over for tekniske fejl eller nedbrud hos én eller flere aktører.⁵⁷

Brugervenlighed er vigtig for bred anvendelse af mobilbetalinger baseret på straksbetalinger i fysisk handel

På trods af at der allerede eksisterer betalingsløsninger, der er baseret på straksbetalinger i Danmark, fx MobilePay, er udbredelsen af straksbetalinger begrænset i fysisk handel og ved køb på internettet, se figur 33. Det indikerer, at forbrugerne aktuelt vurderer, at de eksisterende betalingsløsninger, herunder wallet-løsninger på mobilen og kortbetalinger, er nemmere og mere brugervenlige at anvende, se kapitel 3.

De mest udbredte wallet-løsninger på mobilen i Danmark, dvs. Apple Pay og Google Pay, er baseret på den såkaldte NFC-teknologi (Near Field Communication) i smartphones. Denne teknologi muliggør, at man kan anvende sin smartphone til betalinger på eksisterende betalingsterminaler på samme måde som kontaktløse kortbetalinger – altså ved at holde mobilen hen til kortterminalen. Andre mobilbetalingsløsninger, såsom MobilePay, har i stedet anvendt Bluetooth-teknologi og QR-koder, som involverer flere manuelle trin, fx åbning af app og scanning af kode, for at gennemføre betalingen. Det skyldes bl.a., at adgangen til NFC-teknologien indtil 2024 har været begrænset i Apples produkter til udelukkende at kunne anvendes med Apple Pay, se boks 11. Det har medført, at andre udbydere af betalingsløsninger ikke har kunnet tilbyde

⁵⁵ Butikkernes eksisterende bogføringssystemer er ofte ikke designet til at håndtere direkte indbetalinger fra kunder på deres hovedkonto. Straksbetalingsløsninger kan adressere dette ved at tilbyde en mellemregningskonto, hvor betalinger samles og overføres samlet, typisk én eller flere gange dagligt. Dette reducerer antallet af små transaktioner og mindsker den administrative byrde for butikkerne.

⁵⁶ Se, Danmarks Nationalbank, Offline-kortbetalinger som betalingsberedskab, *Danmarks Nationalbank Analyse*, nr. 17, november 2023 ([link](#)).

⁵⁷ Dertil kan man have nødløsninger, såsom håndholdte kasseapparater integreret i smartphones og QR-koder, som muliggør, at betalinger stadig kan gennemføres.

løsninger baseret på samme kontaktløse teknologi på iPhones.⁵⁸ Samlet set har det bidraget til at gøre betalingerne mere tidskrævende og mindre bekvemme for andre betalingsløsninger på iPhones end Apple Pay. Med udgangspunkt i borgernes præference for nemme og hurtige betalingsløsninger, se kapitel 3, kan det være med til at forklare, hvorfor nogle mobilbetalingsløsninger har opnået stor udbredelse, mens andre fortsat anvendes i begrænset omfang.

Mens der i fremtiden kan komme anden teknologi, der tilbyder en nem og bekvem betalingsoplevelse, er adgangen til NFC for nuværende en forudsætning for at kunne tilbyde forbrugerne en lignende brugeroplevelse som eksisterende wallet-betalingsløsninger. Derfor har Europa-Kommissionen gennemført en undersøgelse af, hvorvidt Apples blokering af NFC-teknologien har været i strid med EU's konkurrenceregler. Det har bl.a. medført, at Apple i 2024 har åbnet op for tredjeparters adgang til NFC i iPhones, se boks 11.

BOKS 11

Apple har indtil 2024 blokeret for tredjeparters adgang til NFC-teknologi i iPhone

Med lanceringen af Apple Pay blev det muligt at betale på eksisterende kortterminaler med iPhone ved hjælp af samme Near Field Communication-teknologi, NFC, som anvendes til kontaktløse kortbetalinger. Løsningen kaldes også for tap-to-pay og er kendetegnet ved, at betaleren har mulighed for nemt og hurtigt at foretage sin betaling ved at dobbeltklikke på telefonen og lægge den til betalingsterminalen. Betalingen godkendes typisk ikke med pinkode, men anvender i stedet biometri såsom ansigtsgenkendelse eller fingeraftryk.

Apple har siden lanceringen af Apple Pay blokeret for, at tredjeparter har kunnet få adgang til NFC i Apples styresystem i iPhones. Det har bl.a. betydet, at andre betalingsløsninger, fx MobilePay, har været nødt til at anvende anden teknologi, fx Bluetooth eller QR-koder, for at kunne gennemføre betalinger med iPhones.

Som følge af Apples blokering for tredjeparters adgang til NFC-teknologien igangsatte Europa-Kommissionen i juni 2020 en undersøgelse af, om Apples adfærd var i strid med europæisk konkurrencelovgivning.¹ Resultaterne af undersøgelsen blev fremlagt i maj 2022, og Europa-Kommissionen konkluderede bl.a., at Apple havde benyttet sin dominerede markedsposition ved at blokere NFC-teknologien på iPhones for tredjeparter, og deraf overtrådt EU's konkurrenceregler.²

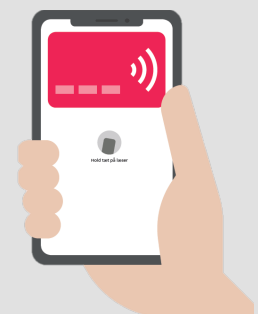
Som følge af Europa-Kommissionens udtalelser fremlagde Apple i januar 2024 en række forslag til forpligtigelser med henblik på at imødegå evt. retlige konsekvenser.³ Det inkluderede bl.a. muligheden for, at tredjeparter fremover gratis skulle kunne tilgå NFC-teknologien på iPhones. Apple forpligtigede sig desuden til, at andre betalingsløsninger vil kunne benytte det såkaldte Host Card Emulation, som muliggør sikker opbevaring af betalingsoplysninger uden at være afhængig af fysiske elementer i iPhones. Samme teknologi anvendes fx af Google Pay.

Efter en offentlig høring besluttede Europa-Kommissionen i juli 2024 at acceptere Apples forslag til at forpligtige sig til at tillade tredjeparter adgang til NFC-teknologien i iPhones i 10 år, gældende i hele EØS-området.

¹ Se Europa-Kommissionen: Antitrust: Commission opens investigation into Apple practices regarding Apple Pay, juni 2020 ([link](#)).

² Se Europa-Kommissionen: Antitrust: Commission sends Statement of Objections to Apple over practices regarding Apple Pay, maj 2022 ([link](#)).

³ Se Europa-Kommissionen: Antitrust: Commission seeks feedback on commitments offered by Apple over practices related to Apple Pay, januar 2024 ([link](#)).

⁵⁸ Adgangen til NFC-teknologien har ikke været begrænset på Android-smartphones. Alligevel har betalingsløsninger ofte undladt at udbyde betalinger med NFC på Android-enheder, da de har prioriteret at tilbyde en ensartet brugeroplevelse på tværs af forskellige smartphoneplatforme.

Flere straksbetalinger med mobilen i fremtiden

Selvom mobilbetalinger baseret på straksbetalinger fortsat udgør en begrænset andel af de samlede betalinger i forretningerne, se figur 33, så forventes de fremover at komme til at spille en større rolle i detailbetalinger, herunder både ved borgernes betalinger på internettet og i den fysiske handel. Det skyldes bl.a., at infrastrukturen til at understøtte straksbetalinger er på plads og løbende bliver videreudviklet. Tekniske hindringer, såsom manglende adgang til NFC, er fjernet, og der er ligeledes europæisk fokus på at udbrede betalingsløsninger, der er baseret på straksbetalinger. I den forbindelse kan den fremtidige afvikling af danske straksbetalinger via det fælles europæiske afviklingssystem for straksbetalinger, *TIPS*, anvendes af betalingstjenesteudbydere til at udvikle nye og forbedrede betalingsløsninger til at afvikle straksbetalinger. Det gælder både straksbetalinger nationalt og inden for Europa, se boks 12.

BOKS 12

Ny betalingsinfrastruktur og ændret regulering kan understøtte udbredelsen af straksbetalinger

I 2020 besluttede Nationalbanken på baggrund af en foranalyse og dialog med den finansielle sektor at migrere afviklingen i danske kroner fra Kronos2¹ til det fælleseuropæiske system, TARGET Services.

TARGET Services omfatter det centrale system for afvikling af interbankbetalinger, T2, værdipapirafviklingssystemet, T2S, og afviklingssystemet for straksbetalinger, TIPS. Migreringen er planlagt til at finde sted i påsken 2025.

Migreringen af danske straksbetalinger til den fælleseuropæiske betalingsplatform, TIPS, vedrører i første omgang straksbetalinger i danske kroner, men muliggør på længere sigt grænseoverskridende straksbetalinger mellem forskellige valutaer. I den forbindelse besluttede Danmarks Nationalbank i januar 2024 at indtræde i et projekt, *TIPS cross-currency*, sammen med Den Europæiske Centralbank og Sveriges Riksbank.

I første omgang implementeres cross-currency-tjenesten for de deltagende valutaer i TIPS, dvs. danske kroner, svenske kroner og euro. Projektet skal gøre det muligt for en betaler at initiere sin betaling i fx danske kroner, som betalingsmodtageren straks kan modtage i euro eller svenske kroner. På sigt vil det også være muligt at udvide med andre valutaer, der tilslutter sig TIPS.

Ud over migreringen af danske kroner til TARGET Services træder ny fælleseuropæisk regulering specifikt for straksbetalinger og adgang til centralbanksystemer i kraft i løbet af april 2025.² Formålet med reguleringen er bl.a. at øge effektiviteten af det samlede europæiske detailbetalingsmarked ved at øge udbredelsen af straksbetalinger i Europa og tilskynde mere konkurrence og innovation på betalingsområdet. Det betyder bl.a., at andre betalingstjenesteudbydere end pengeinstitutter, fx udbydere af mobilbetalingsløsninger baseret på straksbetalinger, fremover får mulighed for at kunne deltage direkte i afviklingen af detailbetalinger.

¹ Kronos2 er Nationalbankens nuværende RTGS-system. RTGS står for *Real Time Gross Settlement*. Det betyder, at betalinger i Kronos2 afvikles enkeltvis og øjeblikkeligt.

² Se Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/886 af 13. marts 2024 om ændring af forordning (EU) nr. 260/2012 og (EU) 2021/1230 og direktiv 98/26/EF og (EU) 2015/2366 for så vidt angår strakskreditoverførsler i euro ([link](#)).

Mobilbetalingsløsninger baseret på straksbetalinger kan fremover designes med samme brugervenlighed som wallet-løsningerne

Borgerne foretrækker betalingsløsninger, der er nemme og hurtige at anvende, hvilket har været en medvirkende faktor for den hurtige udbredelse af wallet-løsninger som Apple Pay og Google Pay. Disse løsninger tilbyder en brugeroplevelse, hvor betalingen kan gennemføres hurtigt og intuitivt, fx ved at dobbeltklikke på siden af telefonen og holde den op mod betalingsterminalen,

se ovenfor. Med tredjeparters nylige adgang til NFC-teknologi i iPhones er der fjernet en væsentlig teknologisk barriere for udbredelsen af mobilbetalinger baseret på straksbetalinger. Derved er det muligt for andre aktører at designe eller tilpasse deres løsninger, så de i funktionalitet og brugervenlighed minder om de allerede populære wallet-løsninger. For eksempel forventes MobilePay at lancere en kontaktløs betalingsløsning baseret på straksbetalinger i Danmark i 2025, som kan anvendes på tværs af smartphones, se boks 13.

Det kan dog blive en udfordring for udbredelsen af mobilbetalingsløsninger baseret på straksbetalinger, at de ikke nødvendigvis tilbyder en væsentlig forbedring i brugervenlighed, bekvemmelighed eller nødvendigvis samme forbrugerbeskyttelse sammenlignet med de eksisterende og allerede udbredte wallet-løsninger, som er baseret på kortbetalinger. Det kan mindske forbrugernes incitament til at skifte fra de betalingsløsninger, de allerede anvender, medmindre der samtidig tilbydes andre fordele.

BOKS 13

MobilePay forventes at lancere kontaktløse straksbetalinger på mobilen i fysiske forretninger i Danmark i 2025

Som et resultat af Apples beslutning om at give tredjepartsudbydere adgang til NFC-teknologien i iPhones, i kølvandet på Europa-Kommissionens undersøgelse, er det nu muligt for andre betalingsløsninger at benytte den kontaktløse betalingsfunktionalitet i Apples iPhones. Det har hidtil kun været muligt i Android-baserede smartphones.

På den baggrund planlægger MobilePay i samarbejde med pengeinstitutterne at introducere kontaktløse mobilbetalinger i Danmark i løbet af 2025, som primært er baseret på kontooverførsler, specifikt straksbetalinger. Det betyder, at betalinger til forretninger med MobilePay bliver gennemført som en øjeblikkelig overførsel fra betalerens bankkonto til en dedikeret forretningskonto hos MobilePay.¹

MobilePay vil dermed benytte samme bagvedliggende betalingsinfrastruktur til de fremtidige kontaktløse mobilbetalinger, som i dag anvendes til betalinger i forretningerne med QR-koder. Ifølge MobilePay vil brugen af kontooverførsler i stedet for kortbetalinger betyde, at den kontaktløse mobilbetalingsløsning bliver mere omkostningseffektiv. Det muliggør, at transaktionsgebyret, som butikkerne skal betale ved at modtage betalinger med MobilePay, kan være konkurrencedygtigt med indløsningsgebyret for det prisregulerede Dankort

¹ Det forventes også, at borgerne får mulighed for at benytte deres betalingskort gennem MobilePays kontaktløse mobilbetalingsløsning. Det muliggør fx også betalinger i udlandet, hvor forretningerne ikke har en betalingsaftale med MobilePay.

Internationalt fokus på udbredelse af straksbetalinger i Europa

Udbredelsen af straksbetalinger har politisk fokus i Europa, da de vurderes som et vigtigt element i fremtidens betalingsinfrastruktur. Den Europæiske Centralbank, ECB, har bl.a. i sin reviderede strategi for detailbetalinger fra 2024 fremhævet straksbetalinger som et afgørende redskab til at sikre hurtige, sikre og effektive betalinger, og at paneuropæiske betalingsløsninger, fx baseret på straksbetalinger, kan konkurrere med kort- og wallet-løsninger. ECB understreger desuden vigtigheden af, at straksbetalinger bliver bredt tilgængelige på tværs af EU's medlemslande for at understøtte et fælles europæisk betalingsmarked. Dertil nævner ECB, at det kan understøtte ECB's mål om at mindske afhængigheden af globale aktører inden for betalinger.⁵⁹

⁵⁹ Se Den Europæiske Centralbank, The Eurosystem's retail payments strategy – priorities for 2024 and beyond ([link](#)).

Sveriges Riksbank har ligeledes understreget, at større udbredelse af straksbetalinger kan bidrage til øget effektivitet i betalingssystemet. Det skyldes bl.a., at færre aktører og systemer er involveret i selve betalingen, og at forretningerne får adgang til likviditeten med det samme.⁶⁰

I Sverige anvendes straksbetalinger allerede ved brug af betalingsløsningen Swish. Riksbanken understreger dog vigtigheden af, at udbredelsen af straksbetalinger fortsætter, da det bl.a. også vil medvirke til at fremme konkurrencen mellem forskellige betalingsløsninger.

⁶⁰ Se Sveriges Riksbank, Payment Report 2024 ([link](#)).

08

Bilag

TABEL A1

Indløsningsgebyret for Dankort i fysisk handel afhænger af forretningens transaktionsomfang

Prisgruppe	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Minimum antal transaktioner pr. år	-	500	5.000	10.000	25.000	50.000	100.000	200.000	400.000	800.000
Transaktionsgebyr (pct.)	0,50	0,45	0,35	0,25	0,22	0,22	0,20	0,20	0,17	0,17

Anm.: Priserne dækker kun Dankort i fysisk og betjent handel. Indløsningsgebyrerne i selvbetjente automater, fx tankstationer eller internethandel er ikke omfattet af regulering og udgør henholdsvis 0,50 kr. og 0,32 pct. af transaktionsbeløbet uafhængigt af omsætningen. Nets tilbyder også en fastprismodel, hvor forretningerne hver måned betaler en fast abonnementspris, som er økonomisk fordelagtig, hvis betalingsmodtageren har en årlig Dankort-omsætning over 750.000 kr. og en gennemsnitlig transaktion over 300 kr. Den procentvise prismodel er mest fordelagtig for de fleste forretninger.

Kilde: Nets, Dankort.dk.

Må vi sende dig *nyheder* fra Nationalbanken?

Få besked om vores nyeste udgivelser
direkte i din indbakke.

Læs mere om vores nyhedsservice
og tilmeld dig på nationalbanken.dk/da/nyhedsservice,
eller scan QR-koden.

Du kan også få vores nyheder som RSS-feeds.
Læs mere på nationalbanken.dk/da/rss-feeds.

Publikationer

NYT

Nyt er en appetitvækker, der giver et hurtigt indblik i en af Nationalbankens længere publikationer. Nyt er for dig, der har brug for et let overblik og godt kan lide en tydelig vinkling.

STATISTIKNYHED

Statistiknyheder sætter fokus på de nyeste tal og tendenser i Nationalbankens statistikker. Statistiknyheder henvender sig til dig, der vil have hurtig indsigt i aktuelle finansielle data.

RAPPORT

Rapporter er en tilbagevendende beretning om Nationalbankens arbejdsområder og virksomhed. Her finder du bl.a. Nationalbankens årsrapport. Rapporter er for dig, der har brug for en status og opdatering på den forgangne periode.

ANALYSE

Analysen fokuserer på aktuelle emner, som er særligt relevante for Nationalbankens formål. Analyser kan også indeholde Nationalbankens anbefalinger. Her finder du bl.a. vores prognose for dansk økonomi og vores vurdering af den finansielle stabilitet. Analyser henvender sig til dig, der har en bred interesse for økonomiske og finansielle forhold.

ECONOMIC MEMO

Economic Memo giver indblik i det analysearbejde, som Nationalbankens ansatte er i gang med. Economic Memo indeholder fx baggrundsanalyser og metodebeskrivelser. Economic Memo henvender sig primært til dig, der i forvejen har kendskab til økonomiske og finansielle analyser.

WORKING PAPER

Working Paper præsenterer forskningsarbejde fra både ansatte i Nationalbanken og vores samarbejdspartnere. Working Paper henvender sig primært til dig, som er fagperson, og til dig med interesse for forskning inden for centralbankvirksomhed samt økonomi og finans i bredere forstand.

Analysen består af en dansk og engelsk version. I tilfælde af tvivl om oversættelsens korrekthed gælder den danske version.

Danmarks Nationalbank
Langelinie Allé 47
2100 København Ø
+45 3363 6363

Redaktionen er afsluttet 3. februar 2025.

**DANMARKS
NATIONALBANK**